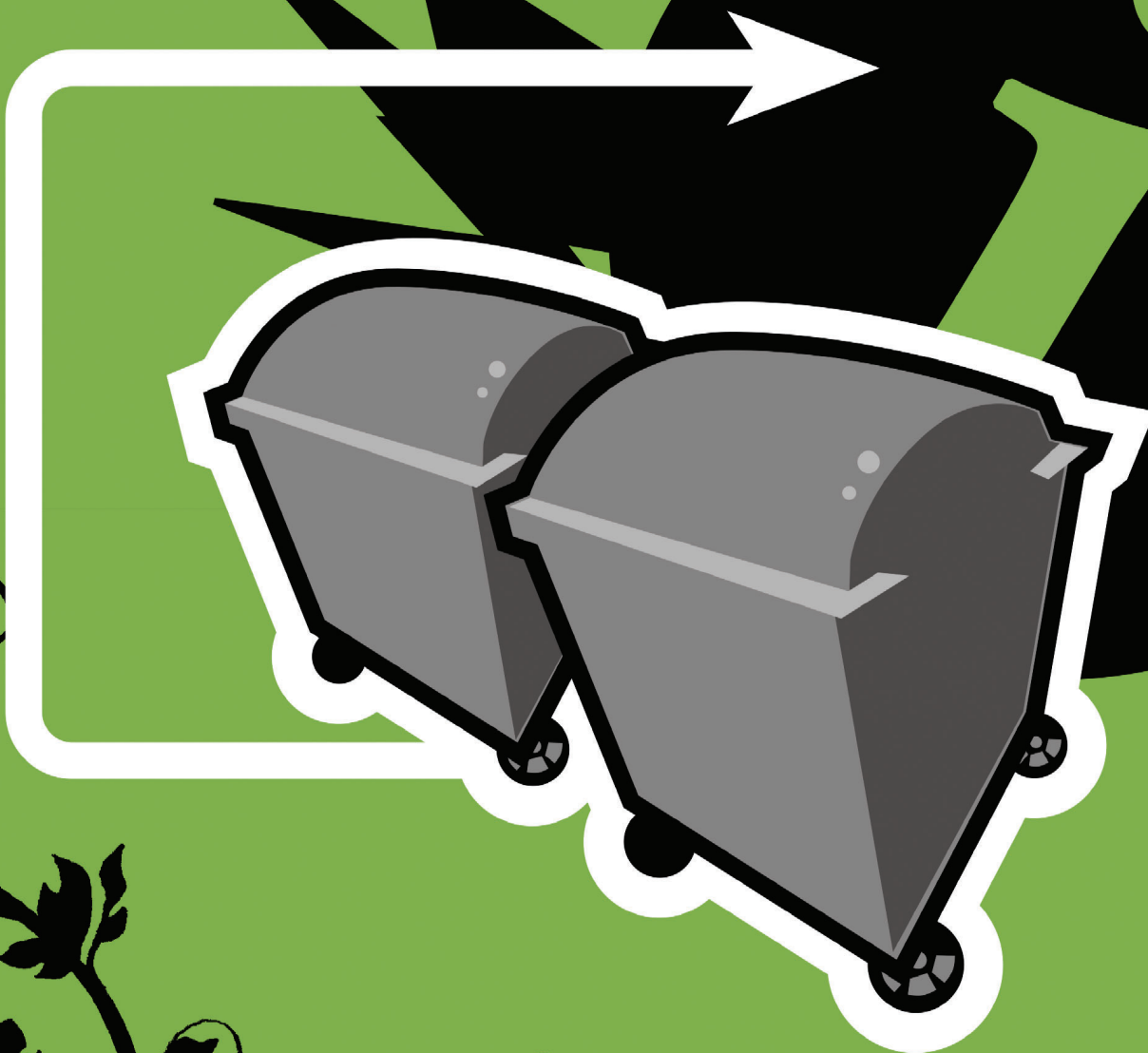

Selvitys jäteneuvonnan ja -viestinnän nykytilasta ja kehittämismahdollisuuksista Keski-Suomessa

Anna Sarkkinen ja Kati Kankainen

Selvitys jäteneuvonnan ja -viestinnän nykytilasta ja kehittämismahdollisuuksista Keski-Suomessa

Kati Kankainen ja Anna Sarkkinen

Jyväskylä 2008

Keski-Suomen ympäristökeskus

KESKI-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS

KESKI-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 7 | 2008
Keski-Suomen ympäristökeskus
Ympäristönsuojelu

Taitto: Jan Lustig
Kansikuva: Jan Lustig

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

ISBN 978-952-11-3338-1 (nid.)
ISBN 978-952-11-3339-8 (PDF)

ISSN 1796-1890 (pain.)
ISSN 1796-1904 (verkkokj.)

SISÄLTÖ

1 Johdanto	5
2 Olemassa olevat tiedot jäteneuvonnasta Keski-Suomessa.....	6
3 Selvityksen toteutus	8
4 Jäteneuvonta Keski-Suomessa neuvontaa antavien tahojen näkökulmasta	10
4.1 Kunnat	10
4.1.1 Suuri kunta.....	10
4.1.2 Keskisuuri kunta.....	11
4.1.3 Pieni kunta	12
4.2 Jäteyhtiöt.....	12
4.2.1 Jäteneuvonta kotitalouksille	12
4.2.2 Jäteneuvonta yrityksille.....	13
4.2.3 Jäteneuvonnan vaikuttavuuden mittaaminen	13
4.2.4 Jäteneuvonnan tarpeet ja kehityssuunnitelmat.....	13
5 Jäteneuvonta Keski-Suomessa neuvonnan kohteena olevien tahojen näkökulmasta	14
5.1 Kuntalaiset	14
5.1.1 Taustatiedot.....	14
5.1.2 Tiedon lähteet ja kanavat	14
5.1.3 Tyytyväisyys jäteneuvontaan.....	15
5.1.4 Toiveet ja tarpeet	16
5.1.5 Tiedon vaikutus toimintaan ja asenteisiin	17
5.1.6 Muita esiin tulleita asioita.....	19
5.2 Pk-firmat	19
5.3 Rakennusliikkeet	20
6 Yhteenveto jäteneuvonnan toimivuudesta ja vaikuttavuudesta Keski-Suomessa.....	21
7 Kehittämistarpeet ja -ehdotukset jäteneuvonnalle ja -viestinnälle Keski-Suomessa	23
8 Tiivistelmä	27

Käsitteet

ALSU

Alueellinen jätesuunnitelma luo suuntaviivat jätehuollon kehittämiseksi maakunnassa. Sen tarkoituksena on ohjata jätehuoltoon liittyvää käytännön toimintaa.

JSE

Jätteiden synnyn ehkäisyllä tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joiden ansiosta jätettä ei synny lainkaan. Jätelainsäädännön hierarkiassa JSE on ensisijainen tavoite.

Jäteneuvonta

Jäteviestinnän osa-alue, jolla pyritään suunnitelmallisesti vaikuttamaan mm. ympäristöön liittyviin arvoihin, asenteisiin sekä käyttäytymistottumuksiin ja sitä kautta säästämään luonnonvaroja.

Jäteviestintä

Kattokäsite, joka kattaa jäteneuvonnan sekä kaiken muun jätteisiin liittyvän viestinnän ja tiedotuksen.

SER

Sähkö- ja elektroniikkaromu

Seudullinen jäteyhtiö

Keski-Suomessa toimii kolme seudullista jäteyhtiötä, joiden kotipaikka on Keski-Suomessa ja joilla on jätteiden loppusijoitusalue jätekeskuksensa yhteydessä. Nämä ovat Mustankorkea Oy, Jämsän Seudun Jätehuolto Oy ja Sammakkokangas Oy. Lähes kaikki Keski-Suomen kunnat toimivat yhteistyössä seudullisen jäteyhtiön kanssa. Muutamat kunnat ovat valinneet yhteistyökumppanikseen Keski-Suomen ulkopuolisen jäteyhtiön.

VALTSU

Valtakunnallinen jätesuunnitelma perustuu jätelakiin ja EY:n jätedirektiiveihin. Se on Suomen jätehuollon pitkän aikavälin kehittämisstrategia.

1 Johdanto

Jätteisiin liittyvää neuvontaa ja viestintää toteutetaan maassamme monien eri tahojen toimesta. Jätelainsäädäntö velvoittaa kunnat ja alueelliset ympäristökeskukset neuvomaan, tiedottamaan ja valistamaan jätteistä (Jätelaki 1072/1993 § 68 ja Jäteasetus 1390/1993 § 17). Myös tuottajayhteisöille kuuluu tiedotus- ja neuvontatehtäviä. Lisäksi jäteneuvontaa tehdään jätehuoltoyrityksissä ja erilaisissa yhdistyksissä. Osa kunnista on hoitanut neuvontavastuunsa ulkoistamalla neuvontatehtävät seudulliselle jäteyhtiölle.

Jäteneuvonta ja jätaviestintä ovat tässä selvityksessä keskeisiä käsitteitä, joiden merkitys on syytä määritellä heti aluksi. Jätaviestintä on tässä selvityksessä katkaskäsite, joka pitää sisällään kaiken jätteisiin liittyvän viestinnän. Jäteneuvonta on jätaviestinnän osa-alue. Se voidaan määritellä suunnitelmalliseksi toiminnaksi, jolla pyritään vaikuttamaan muun muassa ympäristöön liittyviin arvoihin, asenteisiin ja käyttäytymistottumuksiin ja sitä kautta säästämään luonnonvaroja. Kohderyhmänä ovat kaikki jätteen tuottajat. Käytännössä se tarkoittaa kaikkea tavoitteellista jätteisiin ja jätteiden synnyn ehkäisyyn liittyvää neuvontaa, tiedotusta ja valistusta sekä näiden tehtävien suunnittelu- ja arviointityötä. Sitä vastoin esimerkiksi satunnaisiin jätteitä koskeviin puheluihin vastaamista ei voida pitää tavoitteellisena jäteneuvontana, koska se kuuluu viranomaisen, yrityksen tai yhdistyksen normaaliin toimintaan. Puhelinneuvonnasta tulee kuitenkin tavoitteellista jäteneuvontaa, jos mahdollisuutta saada puhelinneuvontaa markkinoidaan aktiivisesti (Blinnikka 2002).

Tämän selvityksen tavoitteena on koota tietoa jäteneuvonnan ja -viestinnän nykytilanteesta ja kehittämismahdollisuuksista Keski-Suomessa. Tarkoituksena on selvittää kuinka jäteneuvonta Keski-Suomessa toimii sekä arvioida neuvonnan vaikuttavuutta. Tietoa kerättiin sekä jäteneuvontaa antavilta että neuvonnan kohteena olevilta tahoilta. Pääpaino selvityksessä on kuntalaisten mielipiteillä jäteneuvonnasta ja -viestinnästä.

Koottujen tietojen pohjalta tehdään ehdotus jäteneuvonnan ja -viestinnän kehittämiseksi alueella. Kyseessä on taustaselvitys valmisteilla olevaa uutta Keski-Suomen alueellista jätesuunnitelmaa ja sen ympäristövaikutusten arviointia varten. Edellinen Keski-Suomen alueellinen jätesuunnitelma on vuodelta 1996 ja sen tarkistus vuodelta 2002 (Yli-Kauppila & Niemi 2003). Tätä selvitystä voidaan hyödyntää Keski-Suomen alueellisen jätesuunnitelman lisäksi Keski-Suomen kunnissa, seudullisissa jäteyhtiöissä ja muissa jäteneuvontaa antavissa yrityksissä tai yhdistyksissä jäteneuvontaan liittyvien toimien ja projektien suunnittelussa ja kehittämisessä.

Keski-Suomen ympäristökeskus on teettänyt selvityksen tilaustyönä. Selvityksen ovat tehneet FM Kati Kankainen ja fil.yo Anna Sarkkinen. Mukana selvityksen teossa on ollut myös kaksi Keski-Suomen ympäristökeskuksen harjoittelijaa. Eeva-Leena Niemi kokosi yhteenvedon aiemmista kunnille lähetetyistä jäteneuvontakyselyistä ja Ulla Liukkonen oli apuna kuntalaisille tehdyn kyselyn tulosten kokoamisessa. Työtä ovat ohjanneet ja valvoneet ylitarkastajat Hannele Yli-Kauppila ja Katriina Koivisto Keski-Suomen ympäristökeskuksesta.

2 Olemassa olevat tiedot jäteneuvonnasta Keski-Suomessa

Aiempiä näin kattavia aiempia selvityksiä jäteneuvonnasta erityisesti Keski-Suomessa ei ole tehty. Erityisesti jäteneuvonnan vaikuttavuudesta ja sen kohteena olevien tahojen jäteneuvontaa koskevista mielipiteistä ja tarpeista ei ole tutkimustietoa.

Jäteneuvontaa antavien tahojen toimista on jonkin verran viranomais selvityksiä. Keski-Suomen kunnille on lähetetty Keski-Suomen ympäristökeskuksen toimesta vuosittain kysely, jossa yhtenä aiheena ovat olleet kuntien tekemät jäteneuvontaan ja valistukseen liittyvät toimet. Vuosien 2001-2005 vastauksista kootun yhteenvedon perusteella näyttäisi siltä, että jäteneuvonnan toimet ovat samansuuntaisia eri kunnissa. Kyselyiden pohjalta on kuitenkin hankala koota kattavaa yhteenvetoa kuntien jäteneuvonnan toimista, koska kyselyvastaukset ovat osittain puutteellisia.

Jätehuollon kuntakyselyiden perusteella kunnissa on tiedotettu jäteasioista lähinnä paikallislehden välityksellä. Myös jätelaskujen mukana on annettu informaatiota ja tarvittaessa annettu puhelinneuvontaa. Ainakin osassa kunnista jätelain muutos (452/2004 § 10 ja § 18)¹ lisäsi tiedotusta. Joissain kunnissa tiedotusta on tehty etenkin oman kaatopaikan sulkemisen, jätehuollon järjestämisvastuun siirtymisen tai uusien aluekeräyspisteiden käyttöönoton yhteydessä. Lähes jokaisen kunnan internetsivulta on löydettävissä kunnan jätehuoltomääräykset. Tämän lisäksi luettavissa on usein myös erilaisia oppaita tai lajitteluohjeita tai linkki alueella jätehuollosta vastaavan yhtiön kotisivuille. Vuosina 2004 ja 2005 annetussa jäteneuvonnassa sekä tällä hetkellä internetsivuilla näyttäisi olevan yhtenä painopisteenä haja-asutuksen jätevesiasiat. Kyselyissä sen ovat erikseen maininneet muun muassa Uurainen ja Sumiainen.

Yli puolet kunnista oli järjestänyt jonkinlaisia jäteneuvontatilaisuuksia tarkastelujakson 2001-2005 aikana. Suuri osa kohdistui muun muassa kouluihin ja kyläiltoihin. Ainakin Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Keuruu, Laukaa ja Muurame ovat ottaneet osaa Keski-Suomessa toimivaan jätehuoltoon liittyvään hankkeeseen tai kampanjaan, esimerkkeinä haja-asutusalueiden jätevesikampanja ja esikoululaisille suunnattu jäteneuvontaprojekti. Monessa kunnassa oli myös järjestetty SER-, metalli- ja ongelmajätekeräyksiä, joiden yhteydessä on saanut neuvontaa. Kuntien lisäksi seudulliset jäteyhtiöt ovat järjestäneet alueillaan yleisötilaisuuksia ja tiedottaneet jäteasioista.

Vain muutamassa Keski-Suomen kunnassa on päätoiminen jäteneuvoja, jonka pääasiallisena toimenkuvana on jäteneuvonta ja jätehuoltoon liittyvät asiakaspalvelutehtävät. Suurimmassa osassa Keski-Suomen kunnista jäteneuvonta hoidetaan sivutoimimisena tai neuvontatehtävät on ulkoistettu seudulliselle jäteyhtiölle. Kuntien jäteneuvonnasta vastaavien nimike vaihtelee kunnittain. Jäteneuvonnasta voi vastata esimerkiksi jätehuoltosihteeri, ympäristönsuojelusihteeri/ ympäristösihteeri, toimistosihteeri tai rakennusmestari.

Keski-Suomen ympäristökeskuksen talvella 2007 toteuttaman sidosryhmäkyselyn mukaan jäteneuvontaa ja tiedotusta tulee lisätä ja tätä kautta tuoda esiin jätteiden lajittelun ja hyötykäytön etuja. Kuntalaisille jätehuollon palvelutasosta Keski-Suomessa tehdyn internetkyselyn yhteenvedon mukaan lajitteluun liittyvää tiedotusta tulisi lisätä alueellisten keräyspisteiden roskaantumisen ehkäisemiseksi. Vastanneet ehdottivat tiedottamisen lisäämistä myös ongelmajätteiden hyötykeräyspisteiden sijainnista sekä ongelmajätteiden lajittelusta. Jäteneuvonnassa kirjallinen materiaali, lehtiartikkelit ja internet-palvelut ovat kyselyn mukaan eniten käytettyjä kanavia.

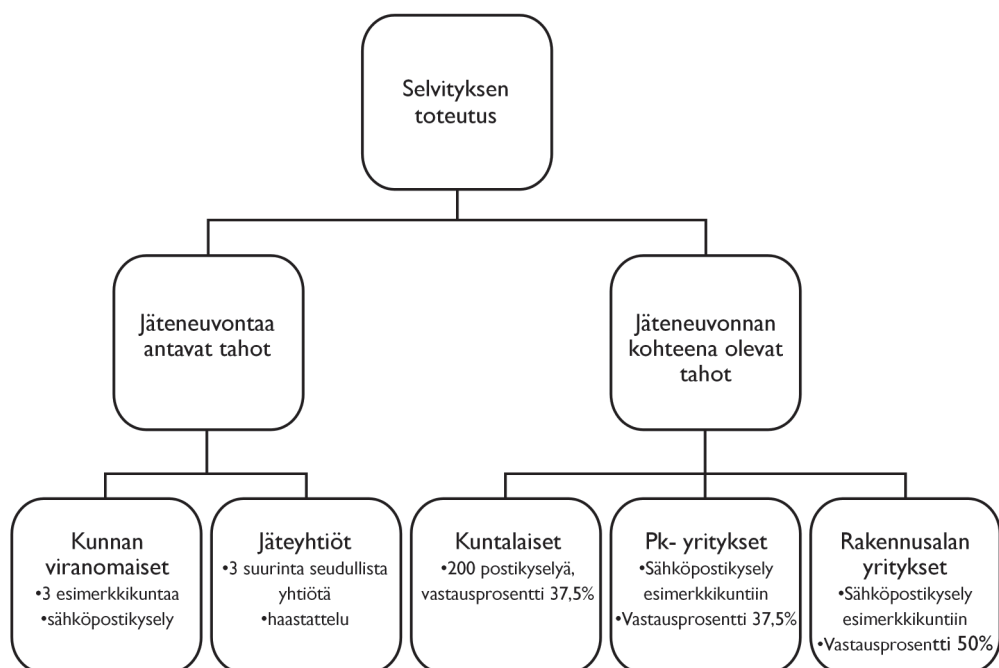
1 Järjestetty jätteenkuljetus
Tuottajavastuun laajentuminen

Lisää tiedotusta toivottiin lehtien ja tiedotteiden muodossa lajittelun toimivuudesta ja jätteiden hyödyntämisestä, hyötykeräyspisteiden sijainnista, tekstiilien kierrätyksestä sekä kiertävien ongelmajäteautojen aikatauluista. Jätepisteisiin toivottiin myös selkeät tiedotteet jätteiden lajittelusta.

3 Selvityksen toteutus

Selvitys jakaantuu kahteen osaan: 1) jäteneuvontaa antavien ja 2) sen kohteena olevien tahojen jäteneuvontaa koskevien näkemysten selvittämiseen (Kuva 1).

Jäteneuvontaa antavat Keski-Suomessa pääasiassa kunnat sekä seudulliset jäteyhtiöt, joille puolet kunnista (14 kuntaa 28:sta) on neuvontavastuunsa siirtänyt. Lisäksi jäteneuvontaa annetaan pienemmässä mittakaavassa erilaisissa yhdistyksissä ja erillisprojekteissa. Esimerkiksi Jyväskylässä tällaisia jäteneuvontaa antavia tahoja ovat JYKES:n yritysten jäteneuvontaan keskittyvä TARMO-hanke, joka keskittyy Jyväskylän seudulla neljälle teollisuusalueelle sekä JAPA ry:n kotitalouksien jätemäärän vähentämiseen tähtäävä Jäteneuvojat asuinalueille -hanke. Lisäksi jotkut yhdistykset, kuten 4H ja Marttaliitto, antavat jäteneuvontaa pienemmässä mittakaavassa esimerkiksi erilaisten tempausten ja tiedotuksen muodossa. Tässä selvityksissä keskityttiin kuitenkin vain keskeisimpiin jäteneuvontaa antaviin tahoihin, kuntiin ja jäteyhtiöihin.

Kuva 1. Selvityksen toteutus.

Kuntien mielipiteitä jäteneuvonnasta selvitettiin tässä kyselyssä ottamalla mukaan kolme jätehuollon näkökulmasta erityyppistä esimerkkikuntaa: asukasmäärältään suuri, keskisuuri ja pieni. Näiden kuntien jäteneuvonnasta vastaaville henkilöille lähetettiin sähköpostikysely heidän näkemystensä selvittämiseksi (Liite 1).

Seudullisten jäteyhtiöiden näkökantoja selvitettiin haastatteluiden avulla. Haastattelut tehtiin Keski-Suomen alueen seudullisille jäteyhtiöille, Mustankorkea Oy:lle, Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:lle sekä Sammakkokangas Oy:lle. Haastateltavina olivat yhtiön jäteneuvonnasta vastaavat henkilöt. Haastattelu tehtiin haastattelurunkoa apuna käyttäen (Liite 2). Edellä mainitut seudulliset jäteyhtiöt kattavat lähes kaikki Keski-Suomen kunnat. Muutamat kunnat ovat kuitenkin valinneet yhteistyökumppanikseen Keski-Suomen ulkopuolisen alueellisen jäteyhtiön, joita ei haastateltu tätä selvitystä varten.

Jäteneuvonnan kohteena ovat kaikki Keski-Suomen alueella asuvat tai vapaa-ajan-asunnon alueella omistavat. Kuntalaisten tietämystä ja mielipiteitä jäteneuvonnasta kartoitettiin postikyselyllä, jolla selvitettiin saadun neuvonnan vaikutusta sekä toiveita ja tarpeita. Kyselyitä lähetettiin yhteensä 200 kpl. Otanta kerättiin jäteyhtiöiden ja kuntien asiakasrekistereiden avulla. Kuhunkin kuntaan lähetettävien kyselyiden määrä suhteutettiin kunnan koon mukaan jakamalla kunnat viiteen eri kokoluokkaan (Liite 3). Jäteyhtiöiden ja kuntien rekisterit eivät kuitenkaan kata yksittäisiä kerros- ja rivitaloissa asuvia talouksia, koska niillä ei ole erillisiä sopimuksia jätteenkuljetuksesta. Tämä huomioitiin jakamalla 52 kyselyä erikseen sattumanvaraisiin kerros- ja rivitaloihin yhteensä viiden eri kunnan alueelle.

Kuntalaisille lähetetty kysely (Liite 4) koostui pääasiassa strukturoiduista kysymyksistä, joissa oli mukana valmiit vastausvaihtoehdot. Mukana oli kuitenkin myös avoimia kysymyksiä. Vastausprosentin kasvattamiseksi vastanneiden kesken arvottiin pieniä ympäristöaiheisia palkintoja. Lähetetyistä 200 lomakkeesta palautui yhteensä 76, joista yksi jouduttiin hylkäämään puutteellisten vastausten vuoksi. Vastausprosentiksi muodostui siten 37,5 %. Vastaukset analysoitiin tilasto-ohjelmia (SPSS, Excel) hyödyntäen.

Kuntalaisten lisäksi jäteneuvonnan kohteena ovat myös alueella toimivat yritykset. Yritysten jäteneuvontaa koskevien mielipiteiden selvittämiseksi selvitykseen otettiin mukaan kaksi kohderyhmää, rakennusalalla toimivat yritykset sekä Pk-yritykset. Rakennusalalla toimivista yrityksistä otettiin mukaan kuusi Keski-Suomessa toimivaa yritystä. Pk-yrityksiä otettiin mukaan kolmen esimerkkikunnan (suuri, keskisuuri ja pieni) alueelta, suuresta kunnasta 15, keskisuuresta 13 ja pienestä 12 yritystä. Yritysten yhteystiedot saatiin Keski-Suomen Yrittäjät ry:n jäsenrekisteristä. Sekä rakennusalan yrityksiin että Pk-yrityksiin kyselyt lähetettiin sähköpostitse (Liitteet 5 ja 6).

4 Jäteneuvonta Keski-Suomessa neuvontaa antavien tahojen näkökulmasta

4.1

Kunnat

Kuntakysely suoritettiin sähköpostikyselynä kolmelle kunnalle eri puolelta Keski-Suomea (Liite 1). Kunniksi valittiin asukasmäärältään suuri, keskisuuri sekä pieni kunta. Samojen kuntien alueelle lähetettiin myös Pk-yrityksille suunnattu jäteneuvontakysely. Kuntakyselyt lähetettiin internetsivujen perusteella kuntien jäteneuvonnasta vastaaville. Alla esitetyt yhteenvedot perustuvat näiden jäteneuvonnasta vastaavien henkilöiden antamiin tietoihin ja näkemyksiin. Vastausten mukaan kaikissa kunnissa jäteneuvonnan välineinä käytetään jäteoppaita, internetsivuja, tiedotteita, lehtiartikkeleita sekä henkilökohtaista neuvontaa.

4.1.1

Suuri kunta

Mustankorkea Oy:n alueeseen kuuluvan osakaskunnan jäteneuvonnasta vastaa kunnan jätehuoltosihteeri. Vastaajan mukaan yhteistyötä jäteasioissa tehdään säännöllisesti seudun neljän muun kunnan kanssa. Jätehuollon suuntalinjoista pyritään kokoontumaan neljä kertaa vuodessa sekä tarvittaessa yhteistyöprojektien ohella useamminkin. Samoin seudun kuntien jätehuolto-oppaat laaditaan kuntien yhteistyönä. Seudullinen yhteistyö helpottaa yleistä resurssipulaa kun asioita voidaan hoitaa yhdessä muiden kuntien kanssa. Yhteistyö auttaa myös kunnan henkilöstöä seuraamaan alan tapahtumia sekä saamaan uutta tietoa ja kysymään neuvoa. Henkilöstö pääsee kouluttautumaan mahdollisuuksien mukaan. Internetistä ja mm. Kuntaliiton sähköpostilistan kautta saa nopeasti tietoa uusimmista jäteasioista. Myös alan lehtiä lukemalla tietoja saa hyvin päivitettyä.

Jäteneuvonnan kohteet

Jäteneuvonnan kohteena ovat pääasiassa kotitaloudet ja neuvontaa annetaan jonkin verran myös virastoille. Yritystoiminnan ja maatalouden jäteneuvonnasta huolehtii kunnassa pääasiassa kunnan ympäristönsuojelupalvelut, joka tekee yrityksiin tarkastuskäyntejä. Jäteneuvonnan painopistealueet päätetään seudullisesti vuosittain, esim. kuluvana vuonna painopistealueena on ollut rakennusjäte, josta ilmestyi keväällä 2007 opas pienrakentajille ja -remontioijille.

Jäteneuvonnan ongelmat

Jäteneuvonnan yhtenä ongelmana nähdään asukkaiden negatiivinen asenne jäteasioita kohtaan, mikä tuo työhön oman haasteensa. Negatiivisia tunteita herättävät mm. jätehuollon järjestäminen yleensä ja jätemaksut, sillä asukkailla ei aina ole tiedossa, ettei jätehuollon kustannuksia saa kattaa verovarilla. Erityisiä jäteneuvonnan vaikuttavuuden mittareita ei ole käytössä. Palaute jäteneuvonnasta on yleensä suoraa palautetta puhelimitse tai sähköpostitse. Palautetta on tullut myös järjestettyjen ky-

selyiden kautta ja näitä kyselyjä voitaisiin mahdollisesti käyttää jonkinlaisina jäte-neuvonnan vaikuttavuuden mittareina. Tehokkaimmaksi jäteneuvonnan keinoksi koetaan henkilökohtainen neuvonta sekä henkilökohtainen kirje. Saavuttavuudeltaan myös maakunnan suurimmalla sanomalehdellä on hyvä vaikutus, samoin jätelas-kun mukana lähtevällä tiedotteella. Yhdeksi tehokkaaksi keinoksi havaittiin lapsille suunnatut jäteneuvonta-aiheiset näytelmät, joita esitettiin esikoululaisille ja pienille koululaisille 2005-2006.

Jäteneuvonnan kehittämissuunnitelmat

Tällä hetkellä jäteneuvonnan resurssit on sidottu jätteenkuljetuksen kilpailutuksen järjestämiseen. Neuvonta tulee lähitulevaisuudessa keskittymään suureksi osaksi kilpailun mukanaan tuomiin asioihin. Ongelmajätehuollon palvelutasoa tullaan lähitulevaisuudessa parantamaan, ja neuvonnan tehostaminen on siinäkin tarpeen ongelmajätteiden tehokkaammaksi talteen saamiseksi. Samoin peruslajittelu on asia josta tullaan muistuttamaan tulevaisuudessakin, painopistealueena voi olla esim. hyötyjätteiden (pahvi, lasi, metalli) lajittelu. Muista isoista neuvonnan linjoista päätetään seudullisesti. Jäteneuvontaa todennäköisesti tullaan tarvitsemaan lisää eri kohderyhmille suunnattuna. Kohderyhminä nähdään esimerkiksi työpaikat, mök-kiläiset, lapsiperheet, koululaiset sekä päiväkodit.

4.1.2

Keskisuuri kunta

Kunnassa jäteneuvonnasta vastaa käytännössä ympäristönsuojelusihteeri. Jäteneu-vontayhteistyötä on aikaisemmin tehty Keski-Suomeen kuuluvan naapurikunnan kanssa, nykyisin kunta kuuluu samaan ympäristön- ja terveydensuojelutoimistoon kahden muun kunnan kanssa. Yhteistyö jäteneuvonnan osalta on kuitenkin vähäistä, sillä muut kunnat kuuluvat Keski-Suomen ulkopuolisen jäteyhtiön piiriin.

Jäteneuvontaa annetaan perinteisin keinoin (mm. oppaat, tiedotteet), lisäksi aiemmin on vierailtu myös oppilaitoksissa. Neuvontaa on annettu myös kaupungin hank-keiden ohella, kuten vuosina 2004-2005 jätekatoshankkeen puitteissa. Neuvonta on painottunut erilaisiin muutostilanteisiin, kuten biojätteen lajitteluvollisuuden al-kamiseen. Vaikka neuvonta on painottunut kotitalouksiin, annetaan sitä kuitenkin kaikille kysyjille, kuten esimerkiksi tarvittaessa yrityksille erilaisten valvonta- ja tarkastuskäyntien yhteydessä. Erityisiä jäteneuvonnan vaikuttavuuden mittareita ei ole käytössä, eikä vaikuttavuutta ole mitattu. Palautetta saadaan lähinnä yksittäisesti hyvin harvoin. Tehokkaimmaksi jäteneuvonnan keinoksi on koettu neuvonnan anta-mista henkilökohtaisesti. Muiden keinojen tehokkuudesta on vähemmän kokemusta jäteneuvonnan ollessa yleisesti vähäistä.

Erityisenä ongelmana jäteneuvonnassa on resurssipula, sekä taloudellisella että henkilöstöpuolella. Resurssien vähäisyyden vuoksi neuvonta on kaiken kaikkiaan jäänyt vastuuhenkilön mielipiteen mukaan valitettavan vähiin. Kunnan henkilöstö ei ole saanut erityistä koulutusta, vaan tietoa hankitaan normaalisti etsimällä itse.

Erityisiä jäteneuvonnan kehityssuunnitelmia ei ole. Toiminta tulee jatkumaan enti-sellään eli neuvonta ja oppaiden tuottaminen painottuu jätehuollon muutoskohtiin. Muuten neuvontaa annetaan edelleen tarpeen ja resurssien mukaan. Kunnassa jäte-neuvontaa tarvittaisiin lisää muun muassa lajittelusta, jätteen synnyn ehkäisystä ja yleisestä jätehuollon järjestämisestä sekä vastuista, vaikka yleisesti Suomessa tietoa onkin ollut paljon tarjolla eri lähteistä asiasta kiinnostuneille.

Pieni kunta

Kunta kuuluu Sammakkokangas Oy:n toimialueeseen, mistä johtuen jäteneuvonnan yhteistyötä tehdään alueen kuntien kanssa jäteyhtiön välityksellä. Päävastuu jäteneuvonnasta on siis siirretty Sammakkokangas Oy:lle. Lisäksi jäteasioista voi tiedustella kunnan teknisestä toimistosta. Sammakkokangas Oy järjestää kunnan työntekijöille koulutustilaisuuksia sekä neuvoo tarvittaessa. Neuvontaa annetaan kaikille kiinteistöille ja asukkaille, painopistealueena on tällä hetkellä aluekeräyspisteiden käyttö. Tehokkaimmaksi neuvonnan muodoksi koetaan laskujen mukana menevä informaatio sen laajan tavoitettavuuden vuoksi.

Erityisiä jäteneuvonnan vaikuttavuuden mittareita ei ole käytössä, eikä vaikuttavuutta ole mitattu. Palautetta kuntalaisilta saadaan harvoin. Jäteneuvonnan erityisenä ongelmana koetaan osan asukkaiden negatiivinen suhtautuminen jäteasioihin, esimerkiksi jätemaksuihin ja lajitteluun. Jäteneuvontaa tulee kunnan näkökulmasta antaa jatkuvasti sekä samalla seurata asiakkaiden käyttäytymistä jäteasioissa.

Jäteyhtiöt

Jäteyhtiöiden kyselyt tehtiin henkilökohtaisesti paikanpäällä kyselyrunгон mukaan (Liite 2). Kysely tehtiin kolmelle Keski-Suomessa toimivalle seudulliselle jäteyhtiölle, joilla on myös jätteen loppusijoitusalue Keski-Suomen alueella: Mustankorkea Oy:lle, Sammakkokangas Oy:lle ja Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:lle. Alla esitetyt yhteenvedot perustuvat haastateltujen henkilöiden antamiin tietoihin ja näkemyksiin.

Kaikissa jäteyhtiöissä annetaan jäteneuvontaa. Mustankorkea Oy ei pääsääntöisesti anna neuvontaa kuin pyydettyä, sillä yhtiön alueella neuvonta on kuntien vastuulla. Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:n alueella jäteneuvontaa antavat yhtiön lisäksi paikallinen jätteenkuljetusyritys sekä kunta. Sammakkokangas Oy:n alueella käytännön jäteneuvonnan hoitaa jäteyhtiö. Jäteneuvonnalla on vastuuhenkilö kaikissa yhtiöissä, mutta koko henkilökunnalla on valmiudet opastaa asiakkaita. Neuvonnan tekee haasteelliseksi yhtiöiden suuret toimialueet, jolloin annettavaa neuvontaa täytyy kohdistaa hyvin erilaisille alueille. Lisäksi esimerkiksi Sammakkokangas Oy on verrattain nuori yhtiö, jolloin asukkailla on mennyt aikaa tiedostaa neuvonnan siirtyminen kunnalta jäteyhtiölle.

Jätteen synnyn ehkäisyyn ei jäteyhtiöissä ole puututtu muuten kuin antamalla informaatiota jätteen eri hyötykäyttömahdollisuuksista sekä kierrätyspaikoista.

Jäteneuvonta kotitalouksille

Suurin osa jäteneuvonnasta annetaan puhelimitse ja internetin välityksellä kaikissa jäteyhtiöissä. Mustankorkea Oy:llä on ollut aikaisemmin oppaita jätteiden lajittelua varten, mutta niitä ei enää paineta kuntien hoitaessa oman jäteneuvontansa ja informaation jatkuvasti muuttuessa. Kotitalouksille neuvontaa annetaan asiakkaiden soittaessa, internetin kysymys-vastaus -palstan kautta sekä asiakkaiden tuodessa jätteitään jäteasemalle. Sammakkokangas Oy:llä on painetut oppaat eri kohderyhmille sekä lajitteluohjeet internetissä. Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:llä on painettuna vain Huussiopas sekä Kompostointiopas, muuta neuvontamateriaalia tulostetaan pyydettyä. Sammakkokangas Oy:n ja Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:n jäteneuvonta kotitalouksille on osaltaan hyvin samanlaista. Molempien jäteyhtiöiden alueella on paljon haja-asutusalueita sekä tarvetta maataloille kohdennettavaan jäteneuvon-

taan. Näissä yhtiöissä jäteneuvontaa annetaan myös henkilökohtaisesti paikan päällä. Paikan päällä neuvontaa annetaan etenkin päiväkodeissa, kouluissa, virastoissa, liikehuoneistoissa, palvelutaloissa sekä kyläyhdistyksissä. Sammakkokangas Oy:n alueella informaatiota kerrottiin jaettavan myös paikallislehtien välityksellä sekä laskutuksen mukana.

4.2.2

Jäteneuvonta yrityksille

Mustankorkea Oy ja Sammakkokangas Oy antavat yritysneuvontaa jätteiden vastaanottavana puolena. Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:n alueella yritys-jäteneuvontaa hoitaa jätteenkuljetusyrittäjä.

4.2.3

Jäteneuvonnan vaikuttavuuden mittaaminen

Asiakaspalautteet toimivat mittareina Sammakkokangas Oy:n ja Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:n alueella, tosin vain Sammakkokangas Oy:n alueella kysely on tehty kirjallisena avointen ovien päivän yhteydessä. Jätettäriä ja kävijämääriä voidaan myös pitää eräänlaisina mittareina. Sammakkokangas Oy on huomannut yksityisten kävijöiden määrän lisääntyneen jätteen-käsittelykeskuksella. Mustankorkea Oy:n alueella selvänä mittarina on toiminut alueelle rakennettu lajittelupiha, jonka on huomattu lisänneen lajittelun määrää. Jätteen hyötykäyttöä onkin pyritty lisäämään jäteasemalla neuvonnalla, uusilla opastetauluilla sekä hinnoittelulla.

Tehokkaimmaksi tavaksi antaa jäteneuvontaa on todettu asiakkaan luona annettava neuvonta paikan päällä. Varsinkin neuvonta konkreettisin jäte-esimerkein on todettu toimivaksi. Kohdennettu neuvonta antaa lisäksi asiakkaalle tietoa siitä, mitä he haluavatkin tietää.

4.2.4

Jäteneuvonnan tarpeet ja kehityssuunnitelmat

Jäteneuvontaa on suunnitelmissa antaa lisää, sillä paljon neuvontaa todella tarvitsevia on sen ulkopuolella. Esimerkiksi Sammakkokangas Oy on miettinyt lapsiperheille kohdistettua jätenäyttelyä, Mustankorkea Oy:n jätteenkäsittelykeskuksessa puolestaan tullaan panostamaan opastetauluihin, internetin uudistamiseen ja jäteasemalla kävijöille mahdollisesti jaettavaan ja annettavaan opastukseen. Rakennusjätteisiin, niiden lajitteluun sekä hyödyntämiseen tulisi myös kiinnittää enemmän huomiota. Jäteneuvontaa koetaan yleisesti tarvittavan lisää. Neuvontaa toivotaan lisää esimerkiksi kuljetusliikeryittäjille väärän informaation kitkemiseksi. Yrityksille jäteneuvontaa voisi järjestää enemmän ja hankkeiden katsotaan olevan hyödyllisiä keinoja saada jäteneuvontaa kohdennetusti perille. Toisaalta eri tahojen antama neuvonta voidaan kokea myös ongelmaksi ristiriitaisten tietojen vuoksi. Neuvontaa tulisi kohdistaa nykyistä enemmän myös työikäisille, sillä tällä hetkellä suurin osa neuvonnasta kohdistuu päiväkoteihin ja kouluihin.

5 Jäteneuvonta Keski-Suomessa neuvonnan kohteena olevien tahojen näkökulmasta

5.1

Kuntalaiset

5.1.1

Taustatiedot

Lähetetyistä 200 kyselystä palautui yhteensä 76, joista yksi jouduttiin hylkäämään puutteellisten vastausten vuoksi, eli vastausprosentiksi muodostui 37,5. Keski-Suomessa on 28 kuntaa, joista kyselyyn saatiin vastauksia 22 kunnan alueelta (Liite 3). Kolmeen kuntaan kyselyjä ei lähtenyt lainkaan puuttuvista osoitetiedoista johtuen. Määrällisesti eniten vastauksia saatiin odotetusti Jyväskylän maalaiskunnasta (17) ja Jyväskylästä (9), prosentuaalisesti eniten lomakkeita palautui puolestaan Luhangasta ja Multialta, joihin lähetetyistä kyselyistä saatiin takaisin kolme neljästä. Muutamalla kyselyyn vastanneella oli kotipaikka muualla kuin Keski-Suomessa, mutta heidän kesämökkkinsä sijaitsee keskisuomalaisessa kunnassa.

Jäteyhtiöittäin kyselylomakkeita palautui seuraavasti: Mustankorkea Oy:n toiminta-alueelta 42, Sammakkokangas Oy:n alueelta 14, Jämsän Seudun Jätehuolto Oy:n alueelta 8 ja Keski-Suomen seudullisten jäteyhtiöiden ulkopuolisilta alueilta yhteensä 11 kyselyä.

Vastaajista naisia oli hieman yli puolet (57 %). Suurin osa vastaajista oli iältään yli 50-vuotiaita (60 %), alle 30-vuotiaita oli vain 12 prosenttia vastanneista. Lähes kaksi kolmasosaa vastaajista oli asunut nykyisessä kotikunnassaan jo yli 10 vuotta (65 %), vain muutama oli asunut kunnassa alle 2 vuotta (4 %). Asumismuotona enemmistöllä vastanneista oli omakotitalo (67 %). Kerrostalossa asujia oli toiseksi eniten, 17 prosenttia, ja rivitalossa asui puolestaan 12 prosenttia vastaajista. Taajama-alueella asui kaksi kolmasosaa ja haja-asutusalueella yksi kolmasosa vastanneista. Suurimmalla osalla oli käytössään kiinteistökohtainen jäteastia (84 %).

5.1.2

Tiedon lähteet ja kanavat

Eri jäteneuvontaa antavista tahoista selkeästi eniten mainintoja sai kunta, kun kysyttiin mistä tietoa jäteasioista oli saatu (Kuva 2). Toiseksi eniten mainintoja sai alueen jäteyhtiö, johon kuuluvat kaikki jätealalla toimivat yhtiöt. Vain muutama prosentti vastaajista ilmoitti, ettei ollut saanut tietoa jäteasioista miltään taholta. Erikseen mainittiin muun muassa lehdet, televisio, naapuri, isännöitsijätoimisto sekä erilaiset tapahtumat.

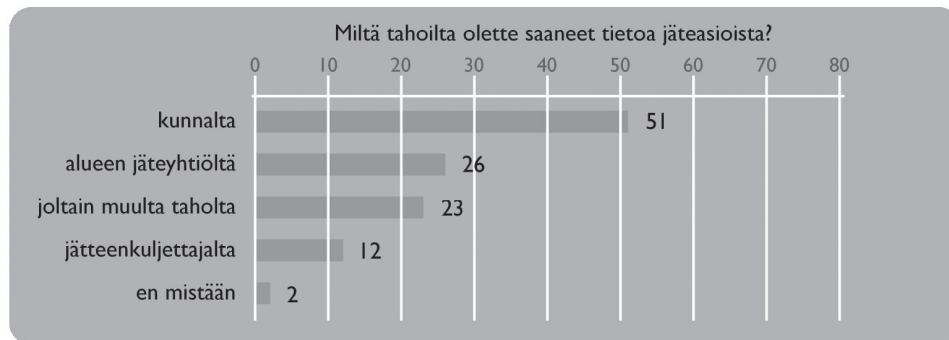
Viestintäkanavana, jonka kautta tietoa jäteasioista oli saatu, mainittiin useimmin lehdet sekä kunnan tai jäteyhtiön esitteet (Kuva 3). Myös television kautta olivat monet vastaajat saaneet tietoa. Vain melko harva oli ollut henkilökohtaisesti yhteydessä jäteyhtiöön, ja vielä harvempi kuntaan. Selvä enemmistö (64 %) vastaajista koki

saavansa riittävää tietoa jäteasioista. Toisaalta lähes puolet (49 %) vastaajista halusi kuitenkin lisää tietoa jäteasioista.

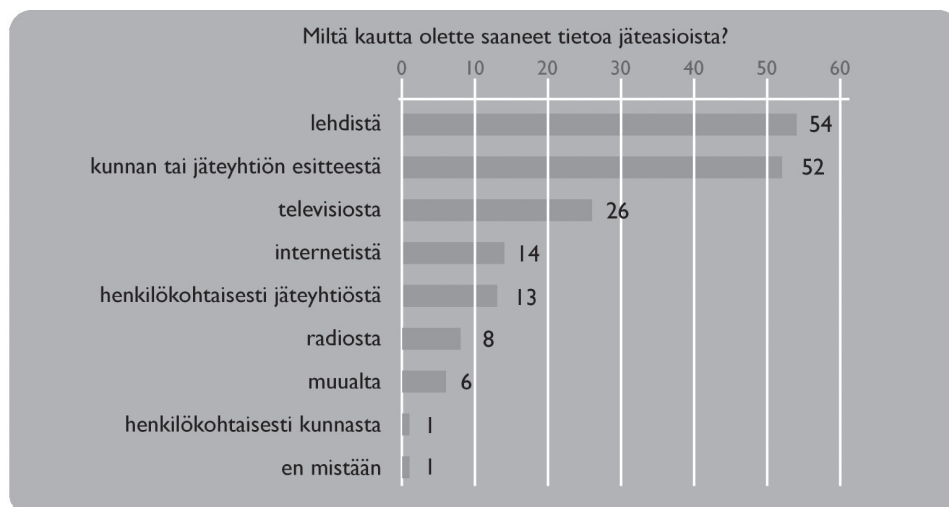
5.1.3

Tyytyväisyys jäteneuvontaan

Suurin osa vastaajista oli tyytyväinen tai melko tyytyväinen saamaansa tietoon jäteasioista (Kuva 4). Jäteneuvonnasta ei ole juurikaan annettu palautetta, vain 9 prosenttia vastanneista on antanut jonkinlaista palautetta saamastaan neuvonnasta.

Kuva 2. Tahot, joilta vastaajat olivat saaneet tietoa jäteasioista. Pylväät kuvaavat mainintojen määrää.

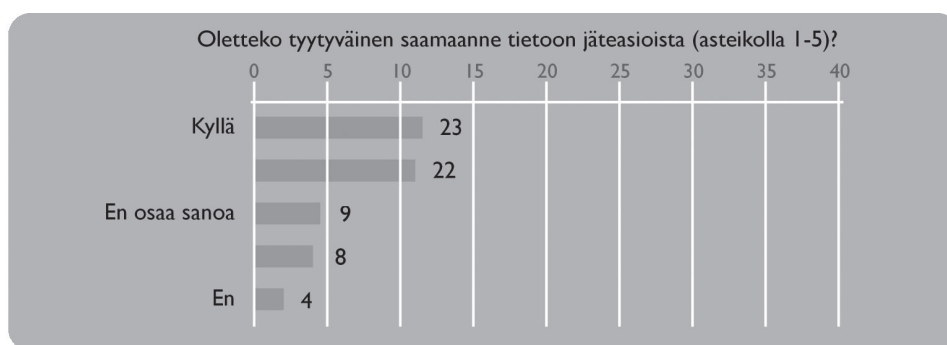

Kuva 3. Kanavat, joiden kautta vastaajat olivat saaneet tietoa jäteasioista. Pylväät kuvaavat mainintojen määrää.

Toiveet ja tarpeet

Eniten tietoa kaivattiin eri jätteiden keräyspisteiden sijainnista, sen mainitsi tasan puolet vastanneista (Kuva 5). Muiden asioiden osalta tietoa haluttiin melko tasaisesti eri aiheista: lisätietoa kaivattiin muun muassa eri kierrätysmahdollisuuksista ja siitä, miten lajitellut jätteet hyödynnetään. Jättemaksuista, lajittelusta sekä keinoista vähentää jätteiden määrää halusi tietoa noin kolmasosa vastaajista. Noin neljäsosa halusi puolestaan lisää tietoa jätehuoltomääräyksistä. Vain pienellä osalla vastaajista (14 %) oli mielestään tarpeeksi tietoa, eivätkä he kokeneet tarvitsevansa lisätietoa jätteasioista.

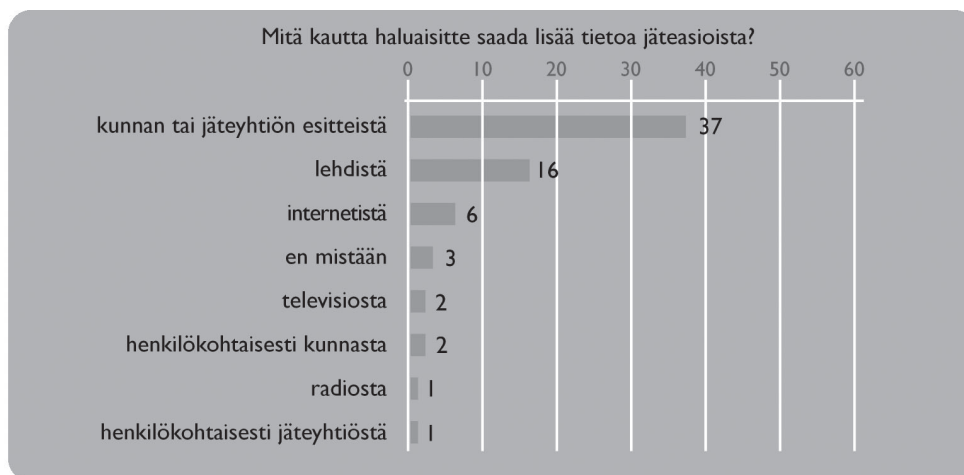
Mieluisimpana kanavana, jonka kautta tietoa jätteasioista haluttaisiin ensisijaisesti saada, vastaajat pitivät kunnan tai jäteyhtiön esitteitä (Kuva 6). Toiseksi eniten kannatusta saivat lehdet ja kolmantena mainittiin internet.

Kuva 4. Vastaajien tyytyväisyys saatuun jäteneuvontaan asteikolla 1-5, jossa 5 = tyytyväinen ja 1 = tyytymätön. Pylväät kuvaavat vastaajien määrää.

Kuva 5. Asiat, joista vastaajat haluaisivat saada lisätietoa. Pylväät kuvaavat mainintojen määrää.

Kuva 6. Kanavat, joiden kautta vastaajat haluaisivat saada tietoa jätteasioista. Pylväät kuvaavat mainintojen määrää.

5.1.5

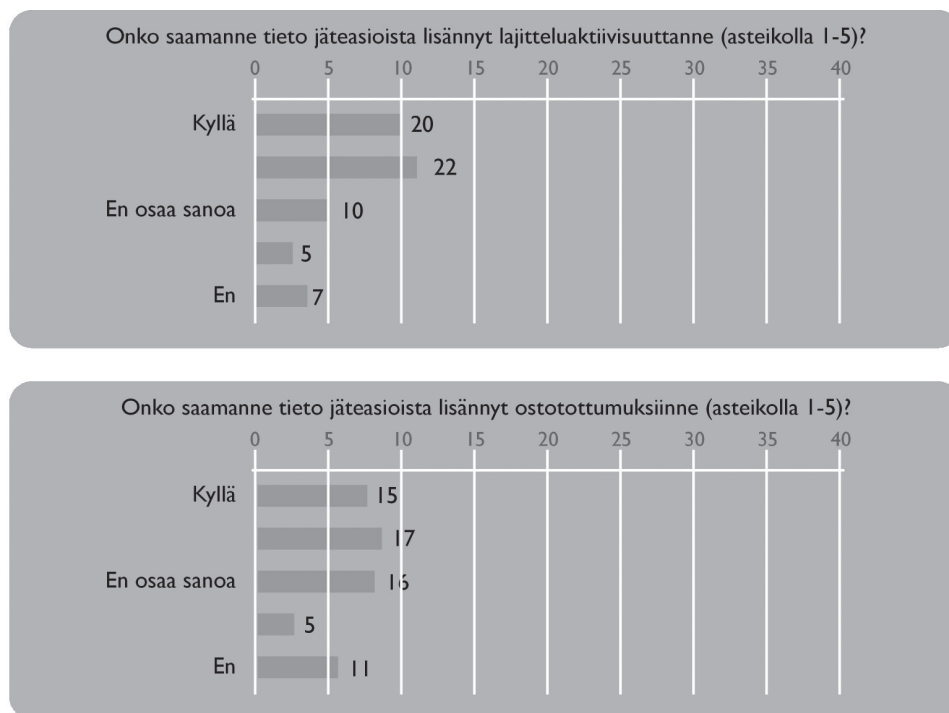
Tiedon vaikutus toimintaan ja asenteisiin

Jäteneuvonnan tavoitteena on lisätä ihmisten tietomäärää jätteasioista ja pyrkiä siten vaikuttamaan heidän toimintaansa ja asenteisiinsa. Tarkoituksena on siten edistää muun muassa jätteiden lajittelua ja jätemäärän vähentämistä.

Vastaajien tietomäärää ja siten myös jäteneuvonnan onnistumista mitattiin kyselyssä tiedustelemalla vastaajilta, tietävätkö he muun muassa eri jätelajien keräyspisteiden sijainnin omalla paikkakunnallaan. Noin puolet vastaajista kertoi tietävänsä hyvin tai melko hyvin, minne oman paikkakunnan jätteet päätyvät. Suurin osa vastaajista myös tiesi, missä sijaitsee lähin keräyspiste ongelmajätteille, sähkö- ja elektroniikkaromulle sekä tekstiileille. Eniten epätietoisuutta oli tekstiilien keräyspisteen suhteen, sillä noin kolmasosa vastaajista oli epävarma tai ei tiennyt sen sijaintia. Peräti kaksi kolmasosaa vastaajista oli sitä mieltä, että on helppoa tai melko helppoa tietää, miten jätteet lajitellaan. Lähes kaikki, yli 95 % vastanneista, pitivät jätemäärän vähentämistä ja lajittelua tärkeänä tai melko tärkeänä.

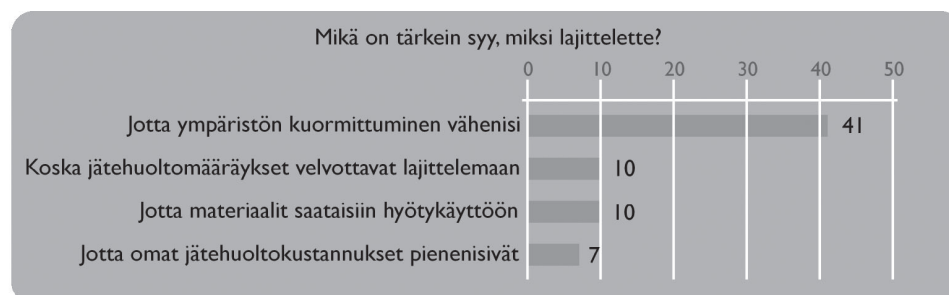
Kyselyn perusteella saadulla jäteneuvonnalla on ollut vaikutusta lajitteluaktiivisuuteen, sillä peräti kaksi kolmasosaa vastaajista oli sitä mieltä, että jätteasioista saatu tieto on lisännyt heidän lajitteluaktiivisuuttaan paljon tai melko paljon (Kuva 7). Suurin osa vastanneista kotitalouksista lajittelee aina paperin (93 %), ongelmajätteet (93 %), sähkö- ja elektroniikkaromut (87 %), biojätteen (87 %), kuivajätteen (81 %), lasin (79 %), metallin (78 %), pahvin (71 %) ja energiajätteen (53 %). Kartongin lajittelee aina 38 prosenttia vastaajista, 13 prosenttia puolestaan ilmoitti, ettei kunnassa ole vastausten mukaan mahdollisuutta kartongin lajitteluun. Tilanne on hieman samanlainen tekstiilien osalta, jotka lajittelee aina 31 prosenttia vastaajista. 6 prosenttia puolestaan ilmoitti, ettei kunnassa ole mahdollisuutta tekstiilien toimittamiseen erilliskeräykseen.

Vaikutus ostotottumuksiin ei ole ollut yhtä suuri, vain puolet vastaajista arvioi, että saadulla tiedolla on ollut vaikutusta heidän ostotottumuksiinsa paljon tai melko paljon siten, että he ovat pyrkineet suosimaan vähemmän jätettä tuottavia vaihtoehtoja (Kuva 7).

Kuva 7. Saadun jäteneuvonnan vaikutus vastaajien toimintaan. Pylväät kuvaavat vastaajien määrää.

Vastausten mukaan tärkein syy lajittelulle on enemmistöllä (60 %) ympäristön kuormittumisen vähentäminen (Kuva 8). Seuraavaksi tärkeimpinä syinä pidettiin materiaalien saamista hyötykäyttöön sekä jätehuoltomääräyksiä, jotka velvoittavat lajittelemaan. Omien jätehuoltokustannusten pienentämisen mainitsi tärkeimmäksi syyksi vain 10 prosenttia vastanneista.

Kuva 8. Tärkeimmät syyt, joiden vuoksi vastaajat lajittelevat jätteensä. Pylväät kuvaavat vastaajien määrää.

Muita esiin tulleita asioita

Kyselyssä vastaajilla oli mahdollisuus kertoa vapaasti jäteneuvontaan ja -viestintään liittyviä mielipiteitään ja toiveitaan. Useissa vastauksissa kommentit liittyivät yleisesti jätehuoltoon ja sen toimivuuteen eivätkä suoranaisesti jäteneuvontaan.

Jäteneuvontaan liittyvissä kommentteissa toivottiin lajitteluun enemmän ohjeistusta ja tietoa. Keräyspisteisiin kaivattiin selkeää ohjeistusta ja internetsivuihin selkeyttä. Lajitteluopasta kaivattiin myös harvemmin kertyvistä jätteistä, ja toivottiin myös lisää ilmoittelua ajankohtaisista asioista esimerkiksi lehdissä. Myös pakkauksiin kaivattiin lajitteluohjeita ja esimerkiksi muoveihin aineselostuksia. Mökkiläisten jäteasioita kommentoitiin myös, ja toivottiin, että mökkiläisille lähetettäisiin keväällä tarkat osoitteet ja kartat eri keräyspisteistä.

Kommenteissa nousi myös esille, että lajitteluun tulisi kannustaa positiivisilla keinoilla, kuten esimerkiksi palkitsemalla. Pakkokeinoja kuten määräyksiä ei puolestaan pidetty hyvänä keinona lajittelun ja kierrättämisen edistämiseksi.

Pk-firmat

Sähköpostikyselyjä lähetettiin yhteensä 40: 15 suureen, 13 keskisuureen ja 12 pieneen kuntaan. Kyselyyn saatiin vastaus yhteensä 11 Pk-yritykseltä, joten vastausprosentiksi muodostui 27,5 %. Vastauksista neljä tuli keskisuuresta, neljä pienestä ja kolme suuresta kunnasta. Vastanneet edustivat monipuolisesti jätehuollon näkökulmasta erityyppisiä toimialoja.

Suurin osa (73 %) vastanneista oli sitä mieltä, että yrityksessä on riittävästi tietoa jäteasioista. Tietoa oli saatu useimmiten kunnalta tai alueen jäteyhtiöltä. Viestintäkanavana, jonka kautta tietoa on saatu, eniten mainintoja sai kunnan tai jäteyhtiön esitteet sekä lehdet. Kysyttäessä, mitä kautta tietoa haluttaisiin saada, eniten mainintoja sai edelleen kunnan tai jäteyhtiön esitteet. Seuraavaksi eniten mainintoja sai internet. Vastanneet Pk-yritykset saavat mielestään riittävästi tietoa jäteasioista. Tätä mieltä oli peräti 82 % vastanneista. Suurin osa (73 %) on myös tyytyväisiä saamaansa tietoon. Lisää tietoa Pk-yrityksissä haluttaisiin erityisesti ongelmajätehuollosta, jätehuoltomääräyksistä sekä siitä, miten lajitellut jätteet hyödynnetään. Vähiten mainintoja esitetyistä vaihtoehdoista sai jätteen synnyn ehkäisy. Vain kaksi vastanneista oli sitä mieltä, ettei yrityksessä tarvita lisätietoa jäteasioista.

Tärkeimpänä syynä siihen, että yrityksessä lajitellaan jätteet, yli puolet vastaajista (55 %) piti sitä, että ympäristön kuormittuminen vähenee lajittelun ansiosta. Noin neljäsosa (27 %) vastaajista piti puolestaan tärkeimpänä syynä lajittelulle jätehuoltomääräyksiä, jotka velvoittavat lajittelemaan. Alle viidesosa (18 %) puolestaan mainitsi tärkeimmäksi syyksi jätehuoltokustannusten pienenemisen.

Vastaajilta kysyttiin strukturoitujen kysymysten lisäksi mielipiteitä ja kommentteja jäteneuvonnasta avoimella kysymyksellä. Kuten kuntalaisillekin tehdyssä kyselyssä, myös tässä osassa vastauksissa arvioitiin jätehuoltoa ja sen toimivuutta eikä varsinaisesti jäteneuvontaa. Jäteneuvontaa koskevissa kommentteissa esiin nousi muun muassa tarvittavan tiedon saamisen vaikeus.

Rakennusliikkeet

Kyselyjä lähetettiin sähköpostitse kuudelle Keski-Suomen alueella toimivalle suurelle rakennusliikkeelle. Kysely lähetettiin työmaajohtajille. Vastauksia saatiin takaisin kolme kappaletta. Kaikkien vastanneiden mielestä toimipisteessä on riittävästi tietoa jäteasioista. Yksi vastaajista vastasi kielteisesti kysymykseen ”Oletteko saaneet riittävästi tietoa jäteasioista”, mutta oli kuitenkin tyytyväinen saamiinsa tietoihin. Kaikki rakennusliikkeet ovat saaneet jäteneuvontaa paikallisesta jäteyhtiöstä sekä yksi myös oman yrityksen sisältä. Lisäksi jäteneuvontaa on saatu esitteistä sekä lehdistä. Vaikka jäteneuvontaan yleisesti oltiin tyytyväisiä, lisää toivottiin mm. henkilökohtaista neuvontaa jäteyhtiön suunnalta ja kunnasta sekä esitteistä. Eniten lisää tietoa toivottiin rakennus- ja purkujätteiden lajittelusta sekä ongelmajätehuollosta. Tietoa toivottiin lisäksi jätemaksuista, jätteiden hyödyntämisestä, kierrätysmahdollisuuksista sekä jätteen synnyn ehkäisystä. Yleisimmäksi syyksi jätteiden lajitteluun toimipisteissä nousi jätemaksujen pienentäminen, jota seurasivat ympäristön kuormittumisen vähentäminen ja materiaalien hyötykäytön lisääminen.

6 Yhteenvedo jäteneuvonnan toimivuudesta ja vaikuttavuudesta Keski-Suomessa

Jäteneuvontaa antavista tahoista keskeisimpiä Keski-Suomessa ovat kunnat ja jäteyhtiöt. Tehdyissä haastatteluissa ei noussut esiin erityisen suuria eroja jäteyhtiöiden ja kuntien antaman neuvonnan välillä. Kolmen esimerkkikunnan välillä suurimpana erona oli se, kuinka jätehuolto on järjestetty: Kahdessa kunnassa kunta itse vastaa neuvonnasta, kun taas kolmannessa kunnassa neuvontapalvelut on ulkoistettu seudulliselle jäteyhtiölle.

Esimerkkikuntien ja kolmen seudullisen jäteyhtiön jäteneuvonnasta vastaavien henkilöiden haastatteluiden perusteella kotitaloudet ovat jäteneuvonnan pääasiallinen kohderyhmä. Yritykset jäävät sitä vastoin selkeästi vähemmälle huomiolle, koska lainsäädäntö velvoittaa kuntia antamaan jäteneuvontaa vain kotitalouksille. Yrityksille annetaan kunnissa ja jäteyhtiöissä neuvontaa tarpeen mukaan, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että neuvontaa annetaan kysyttäessä, mutta sitä ei itse aktiivisesti markkinoida eikä neuvonta ole tavoitteellista. Tavoitteellisuudella tarkoitetaan neuvonnan antajaosapuolen aktiivisesti tarjoamaa, suunnitelmallista jäteneuvontaa. Neuvontaa annetaan kotitalouksille sekä kunnissa että jäteyhtiöissä samanlaisia keinoja käyttäen: Neuvontaa annetaan pääasiassa puhelimitse, internetissä, esitteiden välityksellä sekä tapahtumissa. Annettava neuvonta painottuu lajitteluun ja käytännön muutostilanteisiin, jätteiden synnyn ehkäisyä koskevaa neuvontaa ei juurikaan anneta.

Useimmat vastanneet kokivat, että tehokkain keino antaa jäteneuvontaa on henkilökohtainen ja konkreettinen, joko paikan päällä tai puhelimitse annettava neuvonta. Konkreettiseksi jäteneuvonnan tekevät oikeat jätte-esimerkit, joiden avulla neuvontaa annetaan. Tehokkaana pidettiin myös esimerkiksi laskujen mukana lähetettävää informaatiota, jolla tavoitetaan suuri kohderyhmä. Myös kohdennettua neuvontaa pidettiin tärkeänä. Kohderyhmänä voivat olla esimerkiksi esikoululaiset tai työikäiset. Neuvonnan vaikuttavuuden mittaamiseksi ei kunnissa tai jäteyhtiöissä ole juurikaan käytössä erityisiä mittareita ja annetusta neuvonnasta saadaan vain vähän palautetta. Myöskään erityisiä jäteneuvonnan kehittämissuunnitelmia ei ole, vaikka neuvonnan tärkeys tiedostettiin ja neuvontaa koettiin tarvittavan lisää. Suurimpana ongelmana jäteneuvonnassa ja sen kehittämisessä pidettiin resurssien rajallisuutta. Resurssipulan lisäksi ongelmaksi mainittiin myös jätteisiin liittyvät asenteet ja väärät tiedot, jotka tekevät neuvontatyön haasteelliseksi.

Jäteneuvonnan kohteena tulisi olla kaikki jätettä tuottavat tahot, kuten kotitaloudet, yritykset ja yhteisöt. Kotitalouksille, Pk-yritykselle ja rakennuslalla toimiville yrityksille tehtyjen kyselyjen perusteella näyttäisi siltä, että kohteena olevat tahot ovat pääosin tyytyväisiä saamaansa neuvontaan eikä erityisen merkittäviä epäkohtia ole.

Kotitalouksille tehty kysely vahvistaa käsityksen, että kunnat ja jäteyhtiöt ovat tärkeimpiä neuvontaa antavia tahoja. Ne saivat selkeästi eniten mainintoja, kun kysyttiin tahoja, joilta tietoa jäteasioista on saatu. Tärkeimmät viestintäkanavat, joiden kautta tietoa oli saatu, olivat puolestaan lehdet ja kuntien tai jäteyhtiöiden esitteet. Kotitaloudet olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa neuvontaan. Selvä enemmistö, noin kaksi kolmasosaa vastaajista, koki saavansa riittävästi tietoa jäteasioista.

Toisaalta lähes puolet vastaajista halusi kuitenkin lisää tietoa jäteasioista, eli jäteneuvontaa olisi kyselyn perusteella aiheellista lisätä nykyisestä. Eniten tietoa kaivattiin eri jätteiden keräyspisteiden sijainnista. Vain pieni osa vastaajista oli sitä mieltä, etteivät he tarvitse lainkaan lisätietoa jäteasioista.

Jäteneuvonnan tavoitteena on vaikuttaa ihmisten toimintaan ja asenteisiin. Neuvonnan vaikuttavuutta on kuitenkin käytännössä vaikea mitata. Kotitalouksille tehdyssä kyselyssä neuvonnan vaikuttavuutta kartoitettiin kysymällä vastaajilta suoraan, onko saadulla tiedolla ollut vaikutusta heidän toimintaansa. Vastausten perusteella tieto on lisännyt lajitteluaktiivisuutta, mutta ostotottumuksiin eli jätteen synnyn ehkäisyyn saadulla tiedolla on ollut vähemmän vaikutusta. Tämä johtunee todennäköisesti suurelta osin siitä, että kuntien ja jäteyhtiöiden neuvonta on selkeästi keskittynyt lajitteluun liittyviin asioihin eikä juurikaan jätteen synnyn ehkäisyyn. Toisaalta jätteen synnyn ehkäisy on asia, johon on selkeästi hankalampi vaikuttaa neuvonnalla, koska siinä on kyse ihmisten henkilökohtaisten kulutustottumusten muuttamisesta. Jätteen synnyn ehkäisyyn ei myöskään ole samanlaista velvollisuutta kuin lajitteluun, josta määrätään kuntien jätehuoltomääräyksissä.

Tärkeimpänä motivaatiotekijänä lajittelulle useimmat vastaajat pitivät ympäristön kuormittumisen vähentymistä. Vain harva mainitsi syyksi omien jätehuoltokustannusten pienenemisen tai jätehuoltomääräykset, jotka velvoittavat lajitteluun. Tämän perusteella neuvonnassa tulisi korostaa erityisesti positiivisia kannusteita kuten sitä, millä tavoin ympäristö hyötyy lajittelusta ja kuinka lajitellut jätteet pystytään hyödyntämään.

Kuten kotitalouksissa, myös Pk-yrityksissä ja rakennuslalla toimivissa yrityksissä oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä jäteasioista saatuaan tietoon ja sen riittävyyteen. Sekä Pk-yrityksissä että rakennuslalla toimivissa yrityksissä haluttaisiin lisää tietoa erityisesti ongelmajätehuollosta. Lisäksi Pk-yrityksissä haluttaisiin lisää tietoa jätehuoltomääräyksistä ja siitä, miten lajitellut jätteet hyödynnetään ja rakennusalan yrityksissä odotetusti rakennus- ja purkujätteiden lajittelusta. Erona kotitalouksiin nousi esiin henkilökohtaisten yhteydenottojen määrä: yrityksille henkilökohtaiset yhteydet jäteneuvontaa antaviin tahoihin olivat tärkeämpiä kuin kotitalouksille.

Tehtyjen kyselyiden ja haastattelujen pohjalta on näin luotu kokonaiskuva jäteneuvonnan ja -viestinnän tilasta Keski-Suomessa. Saatua tietoa voidaan käyttää lähtökohtana jäteneuvonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa tulevana vuosina. Kuten aina, tuloksia tulkitessa ja yleistettäessä on kuitenkin huomioitava selvityksen toteutustapa ja käytetyt tutkimusmenetelmät, otoskoot ja vastausprosentit. Kyselyiden otoskoot olivat tässä selvityksessä suhteellisen pieniä. Vastausprosentit olivat kuitenkin melko hyviä, ne vaihtelivat 27,5 prosentista 50 prosenttiin kyselystä riippuen. Kokonaisuutena selvitys antaa monipuolisen kuvan jäteneuvonnan nykytilanteesta Keski-Suomessa, huomioiden eri osapuolten näkemykset ja mielipiteet.

7 Kehittämistarpeet ja -ehdotukset jäteneuvonnalle ja -viestinnälle Keski-Suomessa

Tehtyjen kyselyiden ja haastatteluiden myötä esille nousi erilaisia kehittämiskohteita ja -tarpeita jäteneuvonnalle ja -viestinnälle Keski-Suomessa tulevana vuosina. Näiden sekä aiempien tietojen perusteella johtopäätöksenä esitetään seuraavia huomioita, kehittämisehdotuksia ja -toimenpiteitä. Ne luetellaan seuraavissa kappaleissa edeten suurista suuntaviivoista ja periaatteista konkreettisempiin tekoihin.

Jätteen synnyn ehkäisy ja materiaalitehokkuus

Nykyisellään neuvonta keskittyy pääasiassa lajitteluun, joka alkaa olla jo tuttu asia kotitalouksille ja yrityksille, vaikka kehitettävää toki löytyy edelleen. Seuraavana suurena haasteena on jätteiden synnyn ehkäiseminen eli JSE, jolloin neuvonnalla pyritään vaikuttamaan käyttäytymis- ja kulutustottumuksiin siten, että jätettä syntyy vähemmän. Jäteneuvonnan sisällön painopistettä tulisi siis muuttaa siten, että jätteen synnyn ehkäisy saadaan kiinteäksi osaksi neuvontaa. Jäteneuvonnan termistöä tulisi myös muokata paremmin sisältöä kuvaavaksi ja positiivisemmaksi, sillä ”jäte” on termi, joka herättää lähinnä negatiivisia mielikuvia. Nykyisellään termi jäteneuvonta yhdistetään lähinnä lajitteluneuvontaan. Käyttöön tulisi ottaa termi, joka kuvaa neuvonnan koko sisältöä, mukaan lukien myös jätteen synnyn ehkäisyn.

ONGELMA:

Jätteen synnyn ehkäisyyn liittyvä neuvonta on hyvin vähäistä ja jätteen synnyn ehkäisy on vielä melko tuntematon käsite.

RATKAISUKEINO:

Kaikille kohderyhmille suunnatun jäteneuvonnan painopistettä on muutettava selkeästi pelkästä lajitteluneuvonnasta jätteen synnyn ehkäisyyn eli materiaali- ja ekotehokkuuden neuvontaan. Yritysten ja laitosten vapaaehtoisten ympäristöohjelmien tavoitteisiin tulisi sisällyttää laajemmin jätteen synnyn ehkäisy ja sen ohjaus. Jätteen synnyn ehkäisyneuvonnassa on huomioitava kolme eri kohderyhmää:

- Jätteen synnyn ehkäisy tuotteiden suunnittelussa ja tuotantoprosesseissa.
- Jätteen synnyn ehkäisyn huomioiminen yrityksissä, julkisissa virastoissa ja niiden hankintaprosesseissa.
- Jätteen synnyn ehkäisyneuvonta kotitalouksissa.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Kaikki neuvontaa antavat tahot omien toiminta-periaatteidensa ja -tavoitteidensa mukaisesti.

Neuvonnan laatu ja yhtenäisyys

Neuvonnassa tulisi kiinnittää huomiota annettavan tiedon laatuun ja yhtenäisyyteen, sillä ristiriitaisilla tiedoilla heikennetään luottamusta jäteneuvontaan. Myös neuvonnan suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta olisi syytä lisätä. Lisäksi tärkeitä olisi panostaa väärin käsitysten ja tietojen poistamiseen, sillä niillä on neuvonnan uskottavuutta heikentävä vaikutus. Yhtenäisyyden lisääminen onnistuisi neuvontaa keskittämällä, lisäämällä alueellista yhteistyötä Keski-Suomessa sekä osallistumalla valtakunnallisiin ja alueellisiin kunta- maakuntarajat ylittäviin kampanjoihin ja projekteihin. Näin saataisiin myös rajalliset resurssit tehokkaammin käyttöön. Neuvontaan varattuja resursseja tulisi myös lisätä ja kohdentaa tarkemmin.

ONGELMA:

Väärät tai ristiriitaiset tiedot ja oletukset vaikeuttavat jäteneuvontatyötä ja heikentävät neuvonnan uskottavuutta.

RATKAISUKEINO:

Neuvonnan yhtenäisyyteen ja oikeellisuuteen sekä väärin käsitysten oikaisemiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Neuvonnan on oltava laadukasta ja reagoitava mahdollisimman nopeasti jätealan toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Jäteneuvontaa antavien tahojen säännölliset tapaamiset ja erilaiset yhteistyöryhmät toimisivat hyvänä pohjana yhtenäiselle tiedotukselle.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Kaikki neuvontaa antavat tahot.

Yrityksille suunnattava jäteneuvonta

Kotitalouksille annettava neuvonta on kunnissa hoidettu pääsääntöisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Sitä vastoin yrityksille annettavan jäteneuvonnan osalta vastuutahoja ei ole vastaavalla tavalla selkeästi määritelty. Yrityksille annettavaa jäteneuvontaa tulisi lisätä ja jäteneuvontavastuita selkiyttää, jotta neuvonnasta tulisi tavoitteellista ja suunnitelmallista. Yritysten jäteneuvontatilanteen selkiyttämiseksi tulisi selvittää valtakunnallisesti sopivia hallinnollisia ja taloudellisia keinoja, joilla neuvonta voitaisiin saada kuntoon. Valvontaviranomaisten aktiivisella roolilla yritysten jäteneuvonnassa voitaisiin edistää lajittelua ja jätteen synnyn ehkäisyä.

ONGELMA:

Yrityksille annettava jäteneuvonta ei ole suunnitelmallista eikä tavoitteellista.

RATKAISUKEINO:

Yritykselle annettavan jäteneuvonnan vastuutahoja tulisi täsmentää ja tiivistää yhteistyötä vastuutahojen kesken.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Kunnat, alueelliset ympäristökeskukset, alueelliset kehittämissyhtiöt, erilaiset teollisuuden toimialaryhmät

Jäteneuvonnan kohderyhmien laajentaminen

Yrityснеuvonnan lisäksi neuvontaa tulisi kohdentaa aikaisempaa enemmän myös erilaisille virastoille ja laitoksille. Lajittelumotivaatio on usein pienempi työpaikoilla kuin koti-oloissa. Tehokkaan jätteiden lajittelun ja jätteen synnyn ehkäisyn korostaminen työpaikoilla siirtäisi tietoa eteenpäin myös työntekijöiden kotitalouksiin. Samalla pystyttäisiin puuttumaan ns. harmaaseen alueeseen eli työikäisiin kohdistuvaan neuvontaan.

ONGELMA:

Työikäiset ovat väliinputoajia jäteneuvonnassa.

RATKAISUKEINO:

Kohdentamalla jäteneuvontaa yhdyskuntajätteiden osalta erilaisille työpaikoille voidaan tavoittaa työikäisiä hyvin laaja-alaisesti. Työpaikoilla lajitteluun voidaan kannustaa henkilökohtaisesti motivoimalla työntekijöitä esimerkiksi palkitsemissysteemeillä. Työpaikan lajittelupisteiden tulee myös olla helposti tavoitettavissa ja korostaa jätteiden oikeanlaisen lajittelun kuuluvan kaikille työntekijöille. Henkilökunnasta voidaan esimerkiksi valita henkilö, joka vastaa työpaikan jäteasioista ja neuvoo tarvittaessa. Samoin jäteneuvonta erilaisille yhdistyksille kuten kylä- ja asukas yhdistyksille tavoittaa erilaisissa elämäntilanteissa olevia työikäisiä.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Kunnat, valtion virastot ja laitokset

Kolmannen sektorin toimijat jäteneuvonnassa

Neuvonnassa voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän kolmannen sektorin toimijoita erilaisissa tempauksissa ja projekteissa, mitä suositellaan myös ehdotuksessa uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi (VALTSU 2007). Siinä kannustetaan viranomaisia ja jätelaitoksia hyödyntämään nykyistä enemmän kansalaisjärjestöjen asiantuntemusta ja aktiivisuutta esimerkiksi toteuttamalla erilaisia neuvontakampanjoita ja tempauksia ostopalveluna järjestöjen kanssa.

ONGELMA:

Jäteneuvonnasta vastaavien viranomaisten henkilöresurssit ovat rajalliset. Työaikaa vievät muut jätehuollon tehtävät.

RATKAISU:

Kunnat voisivat hyödyntää kolmannen sektorin toimijoita jäteneuvonnan antajina erilaisissa tempauksissa ja projekteissa. Valvomalla ja rahoittamalla erilaisia kampanjoita, tempauksia, projekteja ja hankkeita kunnat voivat olla mukana jäteneuvonnassa, jolloin voidaan varmistaa annetun tiedon paikkansapitävyys.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Kunnat yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Jäteneuvonnan vaikuttavuuden mittaaminen

Neuvonnan vaikuttavuudelle tulisi ottaa käyttöön mittarit, joilla vaikuttavuutta ja neuvonnan onnistumista voitaisiin mitata säännöllisesti ja yksinkertaisesti. Tämä voitaisiin käytännössä toteuttaa esimerkiksi systemaattisella ja säännöllisellä palautteen keräämisellä ja kyselyiden ja tilastojen teolla. Myös jätemääriä ja hyötykäyttöastetta voidaan käyttää välillisinä mittareina jäteneuvonnan vaikuttavuuden arvioinnissa.

ONGELMA:

Jäteneuvonnan vaikuttavuuden mittaaminen on nykyisin hyvin vähäistä.

RATKAISU:

Käyttöön tulisi ottaa yhteisiä, vertailukelpoisia mittareita, joilla neuvonnan vaikuttavuutta mitattaisiin säännöllisin väliajoin. Hyvänä mittarina toimisi muutaman vuoden välein tehtävä jäteneuvontakysely kuntalaisille. Kyselyn tulisi olla yhteinen koko Keski-Suomessa vertailun helpottamiseksi.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Keski-Suomen ympäristökeskus yhdessä kuntien tai jäteyhtiöiden kanssa, Suomen ympäristökeskus, Materiaalitehokkuuden palvelukeskus

Lajitteluneuvonnan kehittämiskohteet

Lajitteluneuvonta itsessään on pääpiirteissään kunnossa, mutta uusia motivaatiote-kijöitä ja positiivisia kannusteita lajittelun suorittamiselle kaivataan.

ONGELMA:

Lajittelu ei aina motivoi kotitalouksia ja tiedon vähyys lajiteltujen jätteiden kohtalosta vähentää lajitteluintoa.

RATKAISU:

Positiivista tiedottamista lajiteltujen jätteiden kohtalosta ja kierrätyksen ympäristöhyödyistä tulee lisätä. Hyötyjätteiden kierrätyspisteistä tulee tiedottaa säännöllisesti, sillä asukkailla tehdyn kyselyn perusteella heillä ei ole tarpeeksi tietoa jättepisteiden sijainnista. Lisäksi kannusteina voidaan käyttää jätemaksujen kohdentamista siten, että lajittelun myötä jätemaksut laskevat.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Jäteneuvonnasta vastaava taho

Keski-Suomessa on paljon vapaa-ajanasuntoja, ja kesäasukkaille mökkipaikkakunnan lajittelutavat ja -paikat eivät usein ole sisäistettyjä. Tähän tulisi kiinnittää huomiota nykyistä enemmän. Ratkaisuna voisi olla mökkiläisille vuosittain jaettavat lajitteluohjeet sekä informaatio keräyspisteiden sijainnista.

ONGELMA:

Vapaa-ajan asunnon omistajille mökkipaikkakunnan lajittelutavat ja -paikat eivät usein ole tuttuja.

RATKAISU:

Mökkiläisille vuosittain lähetettävä tieto paikallisista määräyksistä sekä kartta mökkialueen lajittelu- ja aluekeräyspisteistä.

TOTEUTTAJA/VASTUUTAHO:

Jäteneuvonnasta vastaava taho

8 Tiivistelmä

Selvityksen tarkoituksena oli koota tietoa jäteneuvonnan ja -viestinnän nykytilanteesta ja kehittämismahdollisuuksista Keski-Suomessa alueellisen jätesuunnitelman teon tueksi. Selvitystä varten koottiin jo olemassa olevaa tietoa jäteneuvonnasta alueella sekä tehtiin tarvittavia lisäselvityksiä. Tietoa kerättiin sekä jäteneuvontaa antavilta että neuvonnan kohteena olevilta tahoilta.

Jäteneuvontaa antavista tahoista keskeisimpiä Keski-Suomessa ovat kunnat ja jäteyhtiöt. Lisäksi neuvontaa antavat erilaiset yritykset ja yhdistykset. Jäteneuvontaa antavista tahoista selvitykseen mukaan otettiin Keski-Suomen alueella toimivat seudulliset jäteyhtiöt (Mustankorkea Oy, Jämsän Seudun Jätehuolto Oy ja Sammakkokangas Oy), joiden edustajia haastateltiin. Lisäksi kunnista mukaan otettiin kolme jätehuollon näkökulmasta erityyppistä kuntaa (suuri, keskisuuri ja pieni), joiden jäteneuvonnasta vastaaville henkilöille lähetettiin sähköpostikysely.

Jäteneuvonnan kohteena ovat kaikki jätettä tuottavat tahot. Näiltä erilaisilta tahoilta selvitettiin heidän näkemyksiään jäteneuvonnasta. Sitä varten Keski-Suomessa asuville kuntalaisille lähetettiin yhteensä 200 postikyselyä, joista palautettiin 75. Lisäksi selvitettiin alueen yritysten mielipiteitä lähettämällä sähköpostikyselyitä Pk-yrityksille (24 vastausta) ja rakennusallalla toimiville yrityksille (3 vastausta).

Tehdyissä kyselyissä ei noussut esiin erityisen suuria eroja jäteyhtiöiden ja kuntien antaman neuvonnan välillä. Kolmen esimerkkikunnan välillä suurimpana erona oli se, kuinka jätehuolto on järjestetty: Kahdessa kunnassa kunta itse vastaa neuvonnasta, kun taas kolmannessa kunnassa neuvontapalvelut on ulkoistettu jäteyhtiölle. Kotitaloudet ovat jäteneuvonnan pääasiallinen kohderyhmä. Yritykset jäävät sitä vastoin suurelta osin tavoitteellisen neuvonnan ulkopuolelle, koska lainsäädäntö ei velvoita kuntia antamaan jäteneuvontaa yrityksille. Lisäksi kunnissa koettiin, että työikäiset jäävät tällä hetkellä jäteneuvonnassa vähemmälle huomiolle neuvonnan keskittyessä päiväkot- ja kouluikäisiin.

Neuvontaa annetaan pääasiassa puhelimitse, internetissä, esitteiden välityksellä sekä tapahtumissa. Annettava neuvonta painottuu lajitteluun, jätteiden synnyn ehkäisyä koskevaa neuvontaa ei juurikaan anneta.

Neuvonnan kohteena olevat tahot ovat selvityksen perusteella pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa neuvontaan. Lisätietoa kuitenkin kaivataan edelleen kunta-laisten osalta varsinkin hyötykeräyspisteiden sijainnista sekä lajiteltujen jätteiden hyödyntämisestä sekä kierrätysmahdollisuuksista. Lajitteluun toivottiin enemmän ohjeistusta ja tietoa varsinkin keräyspisteiden osalta. Lisäksi kaivattiin lajitteluopasta myös harvemmin kertyvistä jätteistä. Pk-yritykset ja rakennusalan yrityksen toivoivat lisätietoa mm. ongelmajätehuollosta ja jätemaksuista. Avoimissa kysymyksissä nousi esille yritysten osalta tarvittavan tiedon saamisen vaikeus.

Jäteneuvonnan keskeisenä kehittämistarpeena voidaan nähdä jätteiden synnyn ehkäisy ja siihen liittyvän neuvonnan käytännön toteuttaminen, jolloin neuvonnalla pyritään vaikuttamaan käyttäytymis- ja kulutustottumuksiin siten, että jätettä syntyy vähemmän. Jäteneuvonnan sisällön painopistettä tulisi siis muuttaa siten, että jätteen synnyn ehkäisy saadaan kiinteäksi osaksi neuvontaa. Lisäksi haasteena on jäteneuvonnan yhtenäistäminen sekä väärin tietojen oikaiseminen, sillä niillä on neuvonnan uskottavuutta heikentävä vaikutus. Yhtenäisyyden lisääminen onnistuisi neuvontaa keskittämällä ja lisäämällä alueellista yhteistyötä. Keskeisenä kehittämistarpeena voidaan nähdä myös muihin tahoihin kuin kotitalouksiin kohdistuva neuvonta. Erityisesti yritysten osalta neuvontaa antavia tahoja tulisi täsmentää ja neuvontaa lisätä.

Neuvontaa tulisi lisätä myös työikäisille. Neuvonnan toimivuutta ja vaikuttavuutta tulisi myös mitata nykyistä systemaattisemmin esimerkiksi säännöllisellä palautteen keräämisellä.

Lähteet

Blinnikka, Päivi. 2002. Jäteneuvonta 2002-2006. Suomen ympäristö 554.

Jäteasetus 1390/1993.

Jätelaki 1072/1993.

Keski-Suomen ympäristökeskus. Jätehuollon kuntakyselyt 2001-2005.

VALTSU. 2007. Ehdotus valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi vuoteen 2016.

Yli-Kauppila, Hannele ja Niemi, Anne. 2003. Keski-Suomen alueellisen jätesuunnitelman tarkistus.

Keski-Suomen ympäristökeskuksen monistesarja 56.

Liite 1. Esimerkkikuntien jäteneuvonnasta vastaaville viranomaisille lähetetyn sähköpostikyselyn kysymykset

KYSELY JÄTENEUVONNAN JA -VIESTINNÄN TOIMIVUUDESTA JA TARPEELLISUUDESTA

1. Miten jäteneuvonta on organisoitu kunnassa?
2. Tehdääkö kuntien välillä yhteistyötä jäteneuvonnassa?

Mikäli jätehuollon palvelutehtävät, mukaan lukien jäteneuvonta, on siirretty kunnalta yksityiselle palveluntarjoajalle, teidän ei tarvitse vastata seuraaviin kysymyksiin.

3. Minkälaisilla keinoilla jäteneuvontaa annetaan kunnassa (esim. oppaat, internet, käynnit oppilaitoksissa, tiedotteet, kampanjat, puhelinneuvonta jne.)?
4. Onko jäteneuvonnassa jotain erityisiä painopistealueita?
5. Kenelle jäteneuvonta on kohdistettu ja mille kaikille tahoille (kotitaloudet, teollisuus, virastot, maanviljelijät tms.) sitä annetaan?
6. Mitataanko jäteneuvonnan vaikuttavuutta jotenkin? Jos mitataan, niin millaisia mittareita on käytössä?
7. Saatteko palautetta antamastanne jäteneuvonnasta? Mitä kautta ja millaista?
8. Onko jäteneuvonnassa jotain erityisiä ongelmia, mitkä vaikeuttavat jäteneuvontatyötä (esim. resurssit, asenteet)?
9. Saatteko itse neuvoja/koulutusta jäteneuvontatyöhönne tarvittaessa? Jos saatte, niin mistä?
10. Millaisia kehityssuunnitelmia ja -tarpeita kunnalla on jäteneuvonnan suhteen?
11. Mikä on osoittautunut teidän näkökulmastanne tehokkaimmaksi keinoksi antaa jäteneuvontaa? Miksi?
12. Tarvitsisiko jäteneuvontaa antaa lisää vai riittääkö jäteneuvonnan nykyinen laajuus? Millaista jäteneuvontaa tarvitaan lisää?

Liite 2. Haastattelukysymykset jäteyhtiöiden edustajille

KYSELY JÄTENEUVONNAN JA -VIESTINNÄN TOIMIVUUDESTA JA TARPEELLISUUDESTA

1. Minkälaista jäteneuvontaa annatte (esitteet, internet, tapahtumat)?
2. Mitä kanavia kautta jäteneuvontaa annetaan?
3. Kelle jäteneuvonta on kohdistettu ja mille kaikille tahoille (kotitaloudet, teollisuus, virastot, maanviljelijät tms.) sitä annetaan? Eroaako eri tahoille annettava neuvonta jotenkin?
4. Miksi jäteneuvontaa annetaan (lakisääteisyys, yhtiön imago)?
5. Kenellä vastuu jäteneuvonnasta on yhtiössänne ja ketkä kaikki antavat jäteneuvontaa?
6. Miten jäteneuvonnan vaikuttavuutta mitataan ja mitä käytetään mittareina?
7. Millaisia kehityssuunnitelmia ja -tarpeita teillä on jäteneuvonnan suhteen?
8. Onko jäteneuvonnassa jotain erityisiä ongelmia, mitkä vaikeuttavat jäteneuvontatyötä (resurssit, asenteet)?
9. Saatteko palautetta antamastanne jäteneuvonnasta? Mitä kautta ja millaista?
10. Onko eri alueiden välillä eroja jäteneuvonnan näkökulmasta (taajamat vs. haja-asutusalueet)?
11. Mikä on osoittautunut teidän näkökulmastanne tehokkaimmaksi keinoksi antaa jäteneuvontaa?
12. Tarvitsisiko jäteneuvontaa antaa lisää vai riittääkö jäteneuvonnan nykyinen laajuus? Millaista jäteneuvontaa tarvitaan lisää?
13. Tarvitaanko jäteneuvontaa antavia tahoja lisää? Ketkä voisivat olla sellaisia tahoja?

Liite 3. Keski-Suomen kuntien luokittelu koon mukaan:

Luokka 1.	alle 2000 as.	(9 kpl)
Luokka 2.	2000-5000 as.	(9 kpl)
Luokka 3.	5000-10 000 as.	(6 kpl)
Luokka 4.	10 000-30 000 as.	(4 kpl)
Luokka 5.	yli 30 000 as.	(2 kpl)

Lähetettävät kyselyt suhteutettiin vertaamalla asukaslukua koko Keski-Suomen asukaslukuun, 200 lähetettyä kyselyä:

Luokka 1: 4/kunta (yht. 36 kpl)
 Luokka 2: 4/kunta (yht. 36 kpl)
 Luokka 3: 6/kunta (yht. 36 kpl)
 Luokka 4: 10-14/kunta (yht. 40 kpl)
 Luokka 5: 34/kunta (yht. 68 kpl)

Kuntalaisille lähetetyt kyselyt ja palautusprosentit kunnittain.

Kunta	Lähetetyt kyselyt	Palautuneet kyselyt	Vastaus-%
Hankasalmi	0*	0	0,0
Joutsa	4	1	25,0
Jyväskylä	34	9	26,5
Jyväskylän maalaiskunta	34	13	38,2
Jämsä	10	4	40,0
Jämsänkoski	6	3	50,0
Kannonkoski	4	2	50,0
Karstula	4	0	0,0
Keuruu	10	5	50,0
Kinnula	4	0	0,0
Kivijärvi	4	1	25,0
Konnevesi	0*	0	0,0
Korpilahti	4	2	50,0
Kuhmoinen	4	2	50,0
Kyyjärvi	4	2	50,0
Laukaa	10	5	50,0
Leivonmäki	4	2	50,0
Luhanka	4	3	75,0
Multia	4	3	75,0
Muurame	6	2	33,3
Petäjävesi	4	0	0,0
Pihtipudas	4	2	50,0
Pylkönmäki	4	0	0,0
Saarijärvi	6	2	33,3
Toivakka	4	1	25,0
Uurainen	4	1	25,0
Viitasaari	6	2	33,3
Äänekoski	14	8	57,1
Yhteensä	200	75	37,5

* Näistä kunnista ei ollut saatavilla osoitetietoja kyselyjen lähettämistä varten

Liite 4. Kuntalaisille lähetetty postikysely

ERILLINEN LIITE

KYSELY JÄTENEUVONNAN JA -VIESTINNÄN TOIMIVUUDESTA JA TARPEELLISUUDESTA

1. Miltä tahoilta olette saaneet tietoa jäteasioista? **Rastittakaa** sopivat.

- ☐ kunnalta
☐ alueen jäteyhtiöltä
☐ jätteenkuljettajalta
☐ muulta taholta, mistä? _____
☐ en mistään

2. Mitä kautta olette saaneet tietoa jäteasioista? **Rastittakaa** sopivat.

- ☐ lehdistä
☐ radiosta
☐ televisiosta
☐ internetistä
☐ kunnan tai jäteyhtiön esitteistä
☐ henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) jäteyhtiöstä
☐ henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) kunnasta
☐ muualta, mistä? _____
☐ en mistään

3. Mitä kautta haluaisitte saada lisätietoa jäteasioista? **Numeroikaa kolme mieluisinta vaihtoehtoa** siten, että 1 = tapa, jolla mieluiten haluaisitte saada lisätietoa, 2 = toiseksi mieluiten jne.

- ___ lehdistä
 ___ radiosta
 ___ televisiosta
 ___ internetistä
 ___ kunnan tai jäteyhtiön esitteistä
 ___ henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) jäteyhtiöstä
 ___ henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) kunnasta
 ___ muualta, mistä? _____
 ___ en mistään

4. Mistä asioista haluaisitte lisää tietoa? **Rastittakaa** sopivat.

- ☐ jätteiden lajittelusta
☐ eri jätteiden keräyspisteiden sijainnista
☐ jätemaksuista
☐ jätehuoltomääräyksistä
☐ eri kierrätysmahdollisuuksista
☐ keinoista vähentää jätteiden määrää
☐ tietoa miten lajitellut jätteet hyödynnetään
☐ jostain muusta, mistä? _____
☐ minulla on tarpeeksi tietoa, en tarvitse lisätietoa jäteasioista

Vastatkaa seuraaviin kysymyksiin **rengastamalla** mielipidettänne parhaiten vastaava numero.

	kyllä	en osaa sanoa		ei	
5. Saatteko riittävästi tietoa jätteasioista (esim. lajittelusta)?	1	2	3	4	5
6. Oletteko kysyneet kunnalta neuvoa jätteasioihin liittyen viimeisen vuoden aikana? Jos olette, miksi?	1	2	3	4	5
7. Oletteko kysyneet jäteyhtiöltä neuvoa jätteasioihin liittyen viimeisen vuoden aikana? Jos olette, miksi?	1	2	3	4	5
8. Haluaisitteko lisää tietoa jätteasioista?	1	2	3	4	5
9. Tiedättekö minne paikkakuntanne jätteet sijoitetaan?	1	2	3	4	5
10. Tiedättekö missä sijaitsee kotianne lähin keräyspiste					
- ongelmajätteille (esim. akut ja patterit)?	1	2	3	4	5
- sähkö- ja elektroniikkaromulle (esim. rikkinäinen TV)?	1	2	3	4	5
- tekstiileille (esim. käytetyt vaatteet)?	1	2	3	4	5
11. Onko helppoa tietää miten jätteet lajitellaan?	1	2	3	4	5
12. Pidättekö jätemäärän vähentämistä tärkeänä?	1	2	3	4	5
13. Pidättekö lajittelua tärkeänä?	1	2	3	4	5

Vastatkaa seuraaviin kysymyksiin **rengastamalla** mielipidettänne parhaiten vastaava numero.

Mikäli ette ole saanut tietoa jätteasioista mitään kautta, voitte jättää vastaamatta näihin kysymyksiin ja siirtyä suoraan kysymykseen 18.

	kyllä	en osaa sanoa		ei	
14. Oletteko tyytyväinen saamaanne tietoon jätteasioista?	1	2	3	4	5
15. Oletteko antaneet palautetta saamastanne jäteneuvonnasta?	1	2	3	4	5
16. Onko saamanne tieto jätteasioista lisännyt lajitteluaktiivisuuttanne?	1	2	3	4	5
17. Onko saamanne tieto jätteasioista vaikuttanut ostotottumuksiinne siten, että pyritte suosimaan vähemmän jätettä tuottavia vaihtoehtoja?	1	2	3	4	5

18. Lajitellaanko kotitaloudessanne (**rengastakaa** oikea vaihtoehto):

	aina	joskus	ei koskaan	kunnassa ei ole mahdollisuutta lajitteluun
biojäte	1	2	3	4
paperi	1	2	3	4
pahvi	1	2	3	4
lasi	1	2	3	4
metalli	1	2	3	4
kartonki kuten maito- ja mehutölkit	1	2	3	4
tekstiilit	1	2	3	4
ongelmajätteet kuten akut, paristot ja öljyt	1	2	3	4
sähkö- ja elektroniikkaromut (SER) kuten rikkinäinen TV	1	2	3	4
energiajäte	1	2	3	4
kuiva-/seka-/kaatopaikkajäte	1	2	3	4
muu, mikä?	1	2	3	4

19. Mitkä ovat tärkeimmät syyt, miksi lajittelette? **Numeroikaa kolme tärkeintä syytä** siten, että 1 = tärkein syy, 2 = toiseksi tärkein syy jne.

Koska jätehuoltomääräykset velvoittavat lajittelemaan

Jotta ympäristön kuormittuminen vähenisi

Jotta materiaalit saataisiin hyötykäyttöön

Jotta omat jätehuoltokustannukset pienenisivät

Jokin muu syy, mikä? _____

En lajittele

20. Sana on vapaa! Kerro jäteneuvontaan ja -viestintään liittyvät kommenttisi, toiveesi ja mielipiteesi.

Taustatiedot

21. Sukupuolenne? ☐ Nainen ☐ Mies

22. Syntymävuotenne? _____

23. Kotikuntanne? _____

24. Asumisaikanne kunnassa? _____ vuotta

25. Asumismuotonne? ☐ Kerrostalo ☐ Rivitalo ☐ Omakotitalo ☐ Muu, mikä? _____

26. Asumispaikkanne: ☐ Taajama ☐ Haja-asutusalue

27. Onko Teillä kiinteistökohtainen jätteenkeräys kuiva-/seka-/kaatopaikkajätteelle vai viettekö jätteenne aluekeräyspisteeseen?

☐ Kiinteistökohtainen jäteastia ☐ Aluekeräyspiste

Kiitos vastauksestanne!

Liite 5. Rakennusliikkeille lähetetyn sähköpostikyselyn kysymykset

KYSELY JÄTENEUVONNAN JA -VIESTINNÄN TOIMIVUUDESTA JA TARPEELLISUUDESTA

Jäteneuvonnalla ja -viestinnällä tarkoitetaan tässä kyselyssä kaikkea jätteisiin liittyvää tiedotusta, neuvontaa ja viestintää, esimerkiksi tietoa lajittelusta tai jätehuoltokustannuksista.

1. Onko toimipisteessänne riittävästi tietoa jäteasioista?

- kyllä
- ei

2. Miltä tahoilta toimipisteenne on saanut tietoa jäteasioista?

- Kunnalta
- Alueen jäteyhtiöltä
- Jätteenkuljettajalta
- Muulta taholta, mistä?
- En mistään

3. Mistä toimipisteenne on saanut tietoa jäteasioista?

- Lehdistä
- Radiosta
- Televisiosta
- Internetistä
- Kunnan tai jäteyhtiön esitteistä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) jäteyhtiöstä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) kunnalta
- Yrityksen sisältä
- Muualta, mistä?
- En mistään

4. Mistä toimipisteenne haluaisi saada lisätietoa jäteasioista?

- Lehdistä
- Radiosta
- Televisiosta
- Internetistä
- Kunnan tai jäteyhtiön esitteistä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) jäteyhtiöstä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) kunnalta
- Muualta, mistä?
- En mistään

5. Saatteko toimipisteessänne riittävästi tietoa jäteasioista?

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

6. Oletteko toimipisteessänne tyytyväisiä saamaanne tietoon jäteasioista?

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En
- En ole saanut tietoa jäteasioista

7. Mistä asioista toimipisteenne haluaisi lisää tietoa?

- Rakennus- ja purkujätteiden lajittelusta

- Jättemaksuista
- Kunnallisista jätehuoltomääräyksistä
- Jätehuollon lainsäädännöstä
- Eri kierrätysmahdollisuuksista
- Keinoista vähentää jätteiden määrää
- Tietoa miten lajitellut jätteet hyödynnetään
- Ongelmajätehuollosta
- Jostain muusta, mistä?
- Minulla on tarpeeksi tietoa, en tarvitse lisätietoa jätetasioista

8. Mitkä ovat tärkeimmät syyt, miksi työmaillanne lajittellaan jätteet? Numeroikaa kolme tärkeintä alla olevista syistä siten, että 1 = tärkein, 2 = toiseksi tärkein ja 3 = kolmanneksi tärkein syy

- Koska jätehuoltomääräykset velvoittavat lajittelemaan
- Jotta ympäristön kuormittuminen vähenisi
- Jotta materiaalit saataisiin hyötykäyttöön
- Jotta yrityksen jätehuoltokustannukset pienenisivät
- Koska lainsäädäntö vaatii
- Jokin muu syy, mikä?
- Toimipisteessä ei lajitella jätteitä

9. Sana on vapaa! Kerro jäteneuvontaan ja -viestintään liittyvät kommenttisi, toiveesi ja mielipiteesi.

10. Toimipisteen kotikunta:

Liite 6. Pk-yrityksille lähetetyn sähköpostikyselyn kysymykset

KYSELY JÄTENEUVONNAN JA -VIESTINNÄN TOIMIVUUDESTA JA TARPEELLISUUDESTA

Jäteneuvonnalla ja -viestinnällä tarkoitetaan tässä kyselyssä kaikkea jätteisiin liittyvää tiedotusta, neuvontaa ja viestintää, esimerkiksi tietoa lajittelusta tai jätehuoltokustannuksista.

1. Onko yrityksessänne riittävästi tietoa jäteasioista?

- kyllä
- ei

2. Miltä tahoilta yrityksenne on saanut tietoa jäteasioista?

- Kunnalta
- Alueen jäteyhtiöltä
- Jätteenkuljettajalta
- Alueen ympäristökeskukselta
- Muulta taholta, mistä?
- En mistään

3. Mistä yrityksenne on saanut tietoa jäteasioista?

- Lehdistä
- Radiosta
- Televisiosta
- Internetistä
- Kunnan tai jäteyhtiön esitteistä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) jäteyhtiöstä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) kunnasta
- Muualta, mistä?
- En mistään

4. Mistä yrityksenne haluaisi saada lisätietoa jäteasioista?

- Lehdistä
- Radiosta
- Televisiosta
- Internetistä
- Kunnan tai jäteyhtiön esitteistä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) jäteyhtiöstä
- Henkilökohtaisesti (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) kunnalta
- Muualta, mistä?
- En mistään

5. Saatteko yrityksessänne riittävästi tietoa jäteasioista?

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

6. Oletteko yrityksessänne tyytyväisiä saamaanne tietoon jäteasioista?

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En
- En ole saanut tietoa jäteasioista

7. Mistä asioista yrityksenne haluaisi lisää tietoa?

- Jätteiden lajittelusta
- Jättemaksuista
- Kunnallisista jätehuoltomääräyksistä

- Jätehuollon laki- ja lupa-asioista
- Eri kierrätysmahdollisuuksista
- Keinoista vähentää jätteiden määrää
- Tietoa miten lajitellut jätteet hyödynnetään
- Ongelmajätehuollosta
- Jostain muusta, mistä?
- Minulla on tarpeeksi tietoa, en tarvitse lisätietoa jätetasioista

8. Mitkä ovat tärkeimmät syyt, miksi yrityksenne lajittelee jätteet? Numeroikaa kolme tärkeintä alla olevista syistä siten, että 1 = tärkein, 2 = toiseksi tärkein ja 3 = kolmanneksi tärkein syy

- Koska jätehuoltomääräykset velvoittavat lajittelemaan
- Jotta ympäristön kuormittuminen vähenisi
- Jotta materiaalit saataisiin hyötykäyttöön
- Jotta yrityksen jätehuoltokustannukset pienenisivät
- Jokin muu syy, mikä?
- Yrityksessä ei lajitella jätteitä

9. Sana on vapaa! Kerro yritysten jäteneuvontaan ja -viestintään liittyvät kommenttisi, toiveesi ja mielipiteesi.

10. Yrityksen kotikunta:

11. Yrityksen toimiala:

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Keski-Suomen ympäristökeskus			Julkaisu-aika 2009 Tammikuu
Tekijä(t)	Kati Kankainen ja Anna Sarkkinen			
Julkaisun nimi	Selvitys jäteneuvonnan ja -viestinnän nykytilasta ja kehittämismahdollisuuksista Keski-Suomessa			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Keski-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 7 2008			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	<p>Selvityksen tarkoituksena oli koota tietoa jäteneuvonnan ja -viestinnän nykytilanteesta ja kehittämismahdollisuuksista Keski-Suomessa alueellisen jätesuunnitelman teon tueksi. Selvitystä varten tietoa kerättiin sekä jäteneuvontaa antavilta (jäteyhtiöt, kunnat) että neuvonnan kohteena olevilta (asukkaat ja yritykset) tahoilta.</p> <p>Jäteneuvontaa annetaan pääasiassa puhelimitse, internetissä, esitteiden välityksellä sekä tapahtumissa. Neuvonta painottuu lajitteluun, ei niinkään jätteiden synnyn ehkäisyyn.</p> <p>Neuvonnan kohteena olevat tahot ovat selvityksen perusteella pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa neuvontaan. Esimerkiksi kuntalaiset kaipaavat lisätietoa hyötykeräyspisteiden sijainnista, lajiteltujen jätteiden hyödyntämisestä sekä kierrätysmahdollisuuksista.</p> <p>Jäteneuvonnan keskeisenä kehittämistarpeena voidaan nähdä jätteiden synnyn ehkäisy ja siihen liittyvän neuvonnan käytännön toteuttaminen. Neuvonnalla tulisi pyrkiä vaikuttamaan käyttäytymis- ja kulutustottumuksiin siten, että jätettä syntyy vähemmän. Haasteena on myös neuvonnan yhtenäistämisen alueellista yhteistyötä lisäämällä.</p> <p>Keskeisenä kehittämistarpeena on myös muihin tahoihin kuin kotitalouksiin kohdistuva neuvonta. Eri-tyisesti yritysten osalta neuvontaa antavia tahoja tulisi täsmentää ja neuvontaa lisätä. Myös neuvonnan toimivuutta ja vaikuttavuutta tulisi mitata nykyistä systemaattisemmin.</p>			
Asiasanat				
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Keski-Suomen ympäristökeskus			
	ISBN 978-952-11-3338-1 (nid.)	ISBN 978-952-11-3339-8 (PDF)	ISSN 1796-1890 (pain.)	ISSN 1796-1904 (verkkok.)
	Sivuja 46	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis.alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Keski-Suomen ympäristökeskus			
Julkaisun kustantaja	Keski-Suomen ympäristökeskus			
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2009, Edita Prima Oy			

Jätteisiin liittyvää neuvontaa ja viestintää toteutetaan maassamme monien eri tahojen toimesta. Jätelainsäädäntö velvoittaa kunnat ja alueelliset ympäristökeskukset neuvomaan, tiedottamaan ja valistamaan jätteistä. Myös tuottajayhteisöille kuuluu tiedotus- ja neuvontatehtäviä. Lisäksi jäteneuvontaa tehdään jäteyhtiöissä ja erilaisissa yhdistyksissä.

Selvitykseen on koottu tietoa jäteneuvonnan ja -viestinnän nykytilanteesta ja kehittämismahdollisuuksista Keski-Suomessa. Esillä ovat sekä jäteneuvontaa antavien että sen kohteena olevien tahojen näkemykset jäteneuvonnasta. Koottujen tietojen pohjalta on nostettu esiin myös jäteneuvonnan kehittämistarpeita tulevana vuosina.

Selvitys on osa uuden Keski-Suomen alueellisen jätesuunnitelman valmistelua.

KESKI-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS

ISBN 978-952-11-3338-1 (nid.)

ISBN 978-952-11-3339-8 (PDF)

ISSN 1796-1890 (pain.)

ISSN 1796-1904 (verkkokoj.)